

L. Gilmaz
tarafından
TUSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 32 18 KASIM 1975 5 TL.

devleti kuranlar



**SKANDAL: ABD Notası
Cevabıyla Birlikte Geldi**

AÇIKLAMALAR

A. N. ÖLÇEN'İN AÇIKLAMASI

Derginizde bana ayırdığınız sayfalar için teşekkür ederim. Eğer bu sayfalarda yer alan bilgiler, gerçek olsaydı ayrıca saygı da duyardıktım. Sorularınızı yanıtlamadan önce, bir kaç küçük noktayı belirtmekte yarar var. Derginizin kapağında "Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm" ikeleri yer almasaydı, gerekli açıklamayı yapmıyabilirdim. Ama bu ilkelerin hiç biri yanlışlıkla ve yalanla bağdaşır ilkeler değildir. Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm, kişileri çarpıtmaya, çarpıtmak için çelişkili ve yanlış yorumlar yapmaya zaman ayırmadan, toplumu temel sorunlarını ele almayı gerektirir. Oysaki, derginiz, derginizde sosyalizmin ve demokrasinin bunca sorunu varken, nedense kişiliğini kendisine konu seçmiş ve bunu yaparken de farkına varmadan kendi kişiliğini sergilemiştir. Bunun sonucunda değerli derginiz, dedikodu dergisi durumuna geçmiştir. Sosyalizmin diyalektiğinden dedikodunun yeri olmadığını inanan bir kişiyim derginizin de bu temel ilkeden bir daha sapmıyacağını ümit ederim.

Yazılarınız aşağıdaki üç noktaya açıklık getirmemi gerektiriyor:

1. Ali Nejat Ölçen, sanayi odasının yazarı olmuş mudur.
2. Türkiye'nin Endüstrileşme Sorunu adlı kitap sadece bürokratik engellere değinen cılız bir kitap mıdır.
3. Kavgam kitabının çevirmeni Ali Nejat Ölçen midir.

Bu üç noktayı sırasıyla açıklığa kavuşturuyorum:

1. Ali Nejat Ölçen'in sanayi odası yazarı olduğu 1966 yılında yazdığı kitabın, Ankara Sanayi Odası tarafından yayınlanmış olmasıyla elde edilen bir sonuç olarak ileri sürülüyor. Böyle bir mantık, Yürüyüş Dergisi'nin Daily News tesislerinde yayınlanmasına bakarak, Amerikancı özel sektör yanlısı olduğunu savunmak kadar yanlıştir.

Türkiye'nin Endüstrileşme Sorunu adlı kitap, Sanayi Odası tarafından neden yayınlanmıştır bunu bilemem. Yürüyüş Dergisi'nin Daily News tesislerinde niçin basıldığını bilemeyeceğim gibi. Ama bir noktayı açıklamak isterim: O tarihte sanayi odalarının giderek Ticaret odaları ve Borsaları birliğinden ayrılması tezini ilk kez ortaya atan Ali Nejat Ölçen, yazdığı bu kitabın Sanayi Odası tarafından basılmasına önem vermiştir. Dikkat edilirse Ankara Sanayi Odasının bu kitaptan önce yayınlanmış bir yapıtı yok idi. Ankara'da yeni kurulan bir Oda'nın ticaret burjuvazisi karşısında ilk kez varlığını gösterme savının bir belirtisi bu kitapla ortaya çıkacaktır. Bu sav'a hizmet etmek istenmiştir.

Ali Nejat Ölçen, bu kitabı 1966 yılında bir kamu görevlisi iken yazmış ve siyasi tercihlerini ortaya koymamıştır. Zaten ciddi kamu görevlisi, siyasi tercihlerini görevine yansıtırmamalı. Bunun tersi, bu günkü gibi Devlet ile Parlamento arasında zitlik yerleşirmekle sonuçlanır. Zaten 1967 nin planlama uzmanı Ali Nejat ile 1975 in politikacısı Ali Nejat Ölçen'i yargılamaya çalışmak, gelişmeye yer vermemek demektir ve diyalektik felsefeyi red anlamı taşır. Derginizin bu çelişkiye nasıl düştüğünüzü anlayamadım. Ali Nejat Ölçen siyasi tercihlerini görevine yansıtılmakla birlikte, ileri sürmekten çekinen bir kişi değildir. Günlük politika ile ilgilenmesi derginizde belirtildiği gibi 12 Mart'a doğru Devrim gazetesinde başlanamaz, tersine 1965 de Sosyal Adalet ve 1966 da da

Yön Dergisinde başlar. İktidarın ekonomi politikasını eleştiren yazılarını ise bana ayrılan bir sayfada Ortam dergisinde yer almıştır.

2. Türkiye'nin Endüstrileşme Sorunu adlı kitap, o güne dek ele alınmamış konuları kapsamaktadır. Endüstrileşme hareketinin tanımlanması, endüstri bölünme ve küçük sanayi oluşumu, dış ülkelere borçlanmada optimal süre konuları gibi. Bu konuların hiç biri daha önce ne yurt içinde ve ne de yurt dışında yayınlanmış, ele alınmış değildir. Türkiye'nin Sanayileşme Kitabını beyenmiyenlerin bunu dedikodu kılıfı içinde değil açıkça ortaya çıkıp eleştirmeleri gerekir. Bu meydanı kendilerine boş bırakıyor ve meydan okuyorum.

Kuşkusuz bu kitapta, sorun bir sistem açısından ele alınmamış karma ekonomi varsayımı altında konuların incelenmesi ile yetinilmiştir. Ali Nejat Ölçen'in sanayileşme hakkındaki ayrıntılı düşüncelerini öğrenmek, Hacettepe Üniversitesi dergisinde yayınlanan "1950-1970 döneminde Türkiye'nin Sanayileşme Konjonktürünün Göstergeleri" adlı makalesini, Cumhuriyet Gazetesinin 29 Ekim 1973 günü yayınladığı özel nüshasını ve Halk Sektörü kitabını okumakla mümkün olur. Bunları okumadan benim sanayileşme konusundaki düşüncelerimi hafife almak, tek kelimeyle hafifliktir.

3. Adolf Hitler'in Mein Kampf adlı kitabını Kavgam adıyla Türkçeye çeviren kişi ben değilim. İsim benzerliğinden bu çeviriyi bana aitmiş gibi göstermekte kimse haklı çıkamaz. Zaten bu kitabı ilk çeviren, ben olmayan A. Nejad adlı kişi de değildir. 1940 yılında, özgürlüğün büyük savaşçısı Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Özgürlüğün büyük savaşçısı, Kavgam adlı kitabı Türkçeye çeviren, birgün kendisinin MHP'ye girme olasılığıyla suçlanacağı aklından geçirmemiştir sanırım.

Bugün MHP içinde özgürlük savaşını vermek olanaksız. Kanımca sosyalizm ile demokrasi, derginizin izlediği dar kalıplara girilemeyecek kadar geniş kapsamlıdır. Solcu, sol kitap okur ya da çevirir, sağcı sağ diye bir diyalektiğin varlığını kimse savunamaz. Bu nedenle MHP'ye girmeyi size bırakıyorum.

ALİ NEJAT ÖLÇEN

YÜRÜYÜŞ'ÜN NOTU

CHP İstanbul Milletvekili Ali Nejat Ölçen'in açıklamasının çok küçük bir bölümünü yayınlamadık. Yayınladığımız satırlarda Ölçen, YÜRÜYÜŞ'ün yayınıyla ilgili olmayan ve terbiye sınırlarını zorlayan yeni açıklamalarda bulunuyor. Ayrıca "Devlet Yokuşu" adlı hatıratın diğer kahramanları hakkında bilgi veriyor. Bunlar, yayını ve bizi ilgilendirmiyor.

CHP Grup Başkanvekili bir Sanayi Odası'nın isteği üzerine hazırlanan ve Sanayi Odası yayını olarak piyasaya sürülen bir kitap ile YÜRÜYÜŞ'ün Daily News matbaasında basılması arasında ilişki kuruyor. YÜRÜYÜŞ, Daily News matbaası ile kurduğu ticari ilişkiden memnundur ve bu ilişki devam ediyor. Ancak Ali Nejat Ölçen "Ticaret burjuvazisine karşı varlıklarını göstermeleri savına hizmet" için sanayi odalarıyla kurduğu ilişkiyi devam ettiriyor mu?

YÜRÜYÜŞ'DEN

31. sayımızda, üniversitelerin açılması ve gelişen olaylarla ilgili olarak yaptığımız değerlendirme üzerine YÜRÜYÜŞ'e bazı sözlü eleştiriler geldi. Gerçekte, bu eleştirilerin kaynağı ya bir yanlış anlamaya ya da merakımızı açıklıkla anlatamamıza dayanıyor.

YÜRÜYÜŞ, tezgahlanan oyunlara ve kanlı komando saldırılarına karşı tedbir olarak üniversitelerin kapatılmasını önermiyor. Söz konusu olan şu: Yüksek okullardan bir bölümü faşist komando sürülerinin işgali altında. Örnek: Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü. Öyle bir işgal sürüyor ki bu okulda, okul bir aya yakın bir süredir MHP'li ve Ülkü Ocaklıların yatakhanelerine gelmiş durumda. Daha önce de yazdık. MC iktidarının Milli Eğitim Bakanı, işgal altındaki bu okula gidip, komandoların düzenlediği forumlara katılıyor. Bu dercede açık bir oyun oynanıyor. Komandolar, işgali sürdürmek ve diğer öğrencileri derse sokmamak için himaye görüyorlar. Bu durum karşısında, bazı ilerici öğretim üyeleri komando yatakhanelerine gelip, gelen okulum boşaltılması için Enstitü'nün geçici bir süre kapatılmasını önerdiler.

YÜRÜYÜŞ'ün ele aldığı konu, bu. Yoksa, Osmanlı Nazırı'nın "Okullar olmasa Maarif ne güzel idare ederim" anlayışını uygun görmemiz elbette söz konusu değil.

Şu da var: Bugün bir çok okulda eğitimi engellemek isteyenler, MC beslemesi komandolar. Yine bir örnek vermek gerekirse, bunların Hacettepe Üniversitesinde düzenlemeye çalıştıkları boykot, devrimci öğrencilerin kararlı mücadelesi sonucunda önlenmiş. Bu sonucu sağlamak için devrimciler hayatlarını ortaya koydular. Bütün komandoların silahlı oldukları biliniyor. Ancak, 2 bin kadar öğrencinin tepkisi kan dökülmesini önledi. Polisler yaptığı işe, üzerlerinde bomba var diye iç devrimci öğrenciyi aramak oldu. Tabii, hiç birşey bulamadılar.

Bir örnek daha: Fen Fakültesi devrimci öğrenciler, demokratik kuruluşları, sendikaları dolaşarak komando işgali altındaki okula giremediklerini söylüyorlar. Bu durumda tepki gösterilmesini istiyorlar.

Üniversitelerdeki durumun ne kadar hassas olduğunu bilmeyen yok. Bugün bir çok yerde eğitimin devamını isteyen devrimci öğrenciler. Ancak istenen, demokratik bir eğitim. Bunun olmadığı yerlerde öğrencilerin boykot ya da direnişe başvurmaları çok olağan.



ORHAN BİRGİT'İN AÇIKLAMASI

YÜRÜYÜŞ'ün geçen sayısında "CHP Şırngası Sarı Sendikacılığı Yaşamadığı" yazımız GES-İŞ sendikasının olayı bir kongre ile DISK'e katılmasını ele alıyordu. Burada, diğer CHP'lilerin tutumlarının yanı sıra, CHP Milletvekili Orhan Birgit'ten söz edilerek, "Öte yandan Orhan Birgit'in Vilayetteki dostlarından yapılacak Genel Kurul'da tertibat almalarını rica ettiği söyleniyordu" denilmiştir. Orhan Birgit Dergimize telefon ederek bu haberin doğru olmadığını bildirmiştir. Okuyucularımıza duyururuz.

YÜRÜYÜŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:

Nihat SARGIN

ADRES:

Konur Sokak 15/8

Kızılay - Ankara

Tel: 17 45 81

İSTANBUL:

Piyerloti Cad. 21/1

Çemberlitaş

SORUMLU YÖNETMEN:

Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:

Uğur OKMAN

KAPAK DÜZENİ: İbrahim NİYAZIOĞLU

İLAN KOŞULLARI

Arka Kapak Renkli : 7.500 TL

Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000

İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL

İç sayfalardaki yayın ilanları

% 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım : FUAT BÜTE

Ege Dağıtım : DATİÇ

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Kaynak gösterilmeden alıntı

yapılamaz.

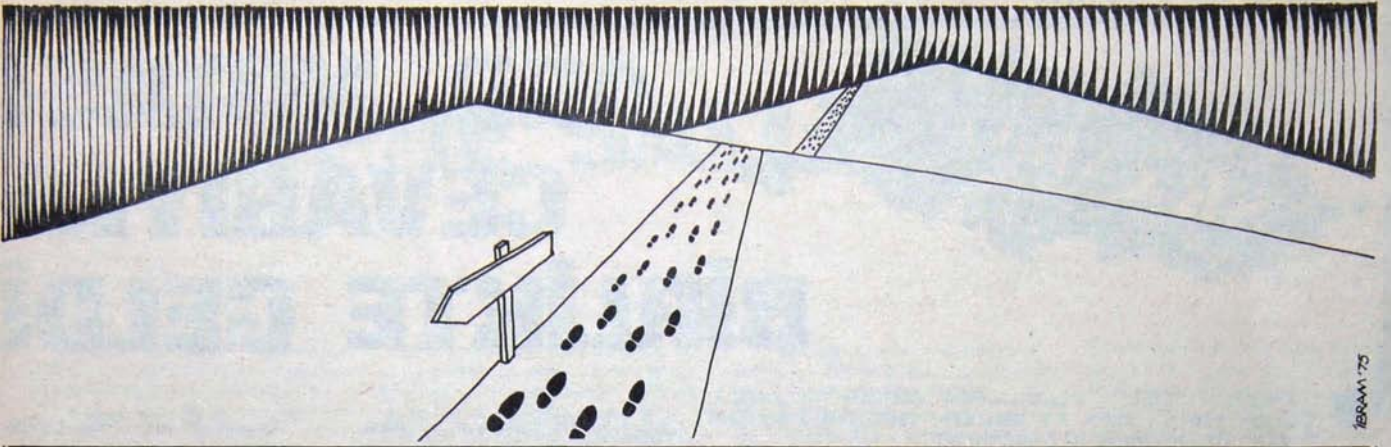
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade

edilmez.

ABONE KOŞULLARI:

Yıllık: 200 TL

6 aylık: 100 TL



DEVLETİN ÖNCÜLERİ

YALÇIN KUCUK

Üç olay var. Herkesin gözleri önünde gelişiyor. Bugünün Türkiye'sinde herkesin gözleri önünde gelişen olayları yazmak gerekli oluyor. Çünkü bunların yan yana gelmesi, yaşanan günlere yeni açıklıklar getiriyor. Olayların ilki Genelkurmay Başkanı'nın 10 Kasım matem demeci ile başlıyor. Bu demecide Genelkurmay Başkanı, "yıkıcı ve bölücülere karşı" tedbirler alınmasını istedi. Bağlı olduğu Hükümet Başkanı ve Bakanlar Kurulu'na söyleyebileceği isteklerini, Radyo ve Televizyon aracılığıyla duyurmayı tercih etti. Demirel Başkanlığındaki MC Hükümeti duydu. Uzun bir zaman aralığından sonra MC Hükümeti toplandı. "Yıkıcı ve bölücülere karşı" yeni tasarılar tasarladıklarını Radyo ve Televizyonla ilan etti.

İkinci olayın biraz daha eski bir geçmişi var. MC Hükümeti ile bir ömür. Ancak dünya tarihinde benzerleri biliniyor. En açık benzerlik bir Amerikalı "götürüyorum" demişti. Çok eskiden. Şimdi Türkiye'de donanma normal görevinde. Bunun yerine Türkiye'deki en büyük işletmeleri içine alan Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nin oluşturduğu "heyetler" hareketli. İran'a gittiler. Zamanın Başbakanı "Sadi Hoca" İrmak'tan "umudumuz, sizde" sözlerini işiterek. Arkasından Cumhurbaşkanı Korutürk İran'a gitti. Bugünlerde yeni bir "heyetleri" Pakistan'a yol aldı. Bu hafta sonu da Cumhurbaşkanı Korutürk, Pakistan'a gidecek.

Kasım başında üniversite ve yüksek okullar açıldı. Olaylarla birlikte. Üçüncü tür olay, burada. Üniversite ve yüksek okulların açılmasından önce Türkiye'nin başkanlığında komandolar Ankara'da toplandı. Üniversitelerden önce Türkiye'nin kurultayı açıldı. Bunu da belli büyük kentlerde "öğrenci olayları" izledi. Devrimci öğrenciler, komando karakollarına yakın üniversite binalarına giremiyorlar.

Komandolar. Türkiye'de devlet legalitesinin kaynağı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı, bu komandoları, güvenlik kuvvetlerinin "yardımcısı" ilan etti. Şimdi görevlerine devam ediyorlar. Türkiye yalancı ve haksız çıkarmıyorlar. Yalancı ve haksız mı? Sayıları, en çok üç - dört bin olan bu komandolar, güvenlik kuvvetleri ile yardımcılık ilişkisinde olmasa, Türkiye'nin bu kadar değişik kentinde, hemen hemen aynı zamanda ve çok büyük bir devrimci öğrenci çoğunluğu karşısında, bu denli etkin olabilir mi? Olamaz.

Komando örgütü nedir? Finansman kaynakları neler? Somut bilgidен soyut çözümlenmeye gidilince, ortaya çıkan tablo, şöyle: Vergi kaçırıcılar, spekülatoörler, namılı toprak ağaları, vergiye dönüşmesini önledikleri kârlarının bir bölümünü, Hazine yerine, belirli bir örgüte ödüyor. Bu örgüt, adına komando denilen ve belirli zaman içinde maaşa bağlanan bu vurucu güce bu fonları dağıtıyor. Komando denilen örgüt de güvenlik kuvvetlerine "yardımcı" olarak görev yapıyor.

Tablo, basitçe, böyle. Ancak basit ve basit olduğu kadar da somut bilgilere uyan bu tablo, bazı temel kuramsal sorunların açıklanmasını gerektiriyor. Devlet legalitesi neden bu kadar açıkça zorlanıyor? Neden, devlet bütçesi ve Sayıştay vizesinin bu kadar dışına çıkmak zorunlu oluyor? Bu soruyu, ortadaki olayların ışığında, genelleştirmek de mümkün. Egemen sınıfları, devleti kuranları, legaliteyi bu kadar açıkça bir kenara itmeye zorlayan etkenler neler?

Bu sorunun bir tek cevabı ve bu cevabın da birden çok dayanağı var. Cevap: Türkiye'nin ulaştığı sınıfsal çelişkiler düzeyinde, alışılmış devlet "legalitesi" ile sınırlı baskıların şiddeti yetersiz kalıyor. Sermaye sınıfı, ihtiyaç duyduğu baskı boyutuna ulaşabilmek için devleti "illegal" bir şiddet

örgütü ile karşılıklı yardımlaşma ilişkisine sokmak istiyor. Böylece komando örgütü devleti kuranların öncü güçlerinden birisi haline geliyor.

Ortaya çıkan bu bütünleşmenin birden çok dayanağı var. Dayanaklardan birisi sınıfsal çelişkilerin artması. Sermaye ile emek arasındaki çelişkilerin artmasıyla birlikte sermayenin tabanının erimesinin hızlanması. İkincisi, bu çelişkilerin, devletin legal gücünü oluşturan bürokrasiye yansması. Bürokrasinin her kolunda, toplumdaki çelişkilerin artmasına paralel olarak, ayrışmalar ortaya çıkıyor. Demokrasi ve Anayasa'ya bağlı olanlarla Anayasa'nın tanıdığı özgürlükleri "lüks" sayanlar arasında netleşme ve kutuplaşma kendisini göstermeye başlıyor. Egemen sınıflar, bürokrasinin bir bölümünü kaybetmenin bilinci içindeler. Bürokrasinin bir bölümünü, yasa dışı işlemlerde kullanamıyorlar. Bu bölümü, emirlerini büyük bir çetnlikle uygulamaya hazır adamlarından ayıramıyorlar. Bu yüzden, emirlerini büyük bir çetnlikle uygulamaya hazır adamlarından ayıramıyorlar. Bu yüzden, emirlerini büyük bir çetnlikle uygulamaya hazır adamlarından ayıramıyorlar. Bu yüzden, emirlerini büyük bir çetnlikle uygulamaya hazır adamlarından ayıramıyorlar. Bu yüzden, emirlerini büyük bir çetnlikle uygulamaya hazır adamlarından ayıramıyorlar.

Sınıfsal temeli olan bir durum, devamlılığı olan bir gelişmeyi gösteriyor. Bugün egemen sınıfların legaliteyi bu kadar açıkça zorlamaları, can kurtaran olarak gördükleri legaliteyi bir kenara atmaları, komandoları da bunların bağlı olduğu partiyi de aşan bir olay. Dolayısıyla Türkiye'de demokrasi için mücadelenin hedefi artık Hareket Partisi ve örgütlerinin boyutlarını çoktan aştı. Bir yandan, sermayenin has partisine; diğer yandan, devlet aygıtının bütün kollarına ulaştı. Bu yüzden, demokrasi için atılacak adımlarda, MC'yi hükümetten uzaklaştırma ve temelli ekonomik düzenlemeleri yapmanın yanında, devlet aygıtını toptan ele almak önemli bir yer tutuyor.

Toplumsal ve demokratik mücadelede devlet aygıtının rolünü küçümsemek yanlıgıların en pahalılarından birisi. "Şili Devriminin Öğrettikleri" arasında bu yanılıg başta geliyor. Rene Castillo, bu yanılıgı, şu şekilde ifade ediyor: "Devlet yönetiminin, 1970 seçim zaferinden sonra elimize geçen bölümünde, bu aygıtı olduğu gibi özümseme, yani ne yönde olursa olsun hiç değiştirmeden kullanma eğilimi belirir. Bu tutum, devlet aygıtını işletmekte halka daha çok yer vererek, hükümet mekanizmasını yeniden kurma çabalarıyla çelişti."

Şili Devrimi'nin trajik sonunda bu yanılıg ve ikircikli tutumun payı büyük. Yalnız bu payı, Şili'deki diğer gelişmelerden soyutlamamak ve temel sorunların önüne koymamak gerek. Bunu yapmak, temel sorunu görmemek ve bürokrasi ile devlet aygıtını gerektiğinden fazla önemsemek anlamına gelir. Şili'den çıkarılacak dersler arasında bu noktayı, Castillo özenle vurguluyor. Şili ordusunun anayasaya bağlılık geleneğinin fazla abartıldığını söylüyor. Ama, Şili'li devrimcilerin askeri yenilgiden önce siyasal olarak yenildiklerini, özellikle ön plana çıkarıyor.

Siyasal bakımdan yenilmeden, demokrat ve devrimciler geniş halk yığınlarından soyutlanmadan askeri yenilgi çok zor: "İktidar kitlelerden gelir, kendi deneyimizden bildiğimiz gibi, açıkça tüfekler de bir rol oynar. Fakat bu deney bize tüfeklerin ateş edip etmemesinin halkın gücüne bağlı olduğunu da öğretti. Eğer halk güçlüyse, birleşirse ve mücadeleye hazırsa, düşmanın ateş etmesini önleyecek araçları bulacaktır."

Şimdi Türkiye burada. Halkın düşmanlarının planları ortada. Bu planları ne abartmak ne de küçümsemek gerekli. Bu planları boş çıkarmak mümkün. Sadece mümkün değil, aynı zamanda, zorunlu. Boşa çıkarmanın yolları da belli: Demokratik güçlerin birliğı ve hareketliliğı. Demokratik güçler içinde de öncü durumundaki işçi sınıfının bütünlük ve canlılığının sağlanması.



ABD NOTASI CEVABIYLA BİRLİKTE GELDİ

7 KASIM'DA DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINDA YAPILAN TOPLANTIDA, ABD'NİN VERDİĞİ NOTA İLE BİRLİKTE, VERİLMESİNİ İSTEDİĞİ CEVABI NOTA ÜZERİNDE DE GÖRÜŞÜLDÜ!

TÜRKİYE'NİN ABD DIŞINDAKİ ÜLKELERE VERECEĞİ TİCARİ ÖDÜNLER ÖNCEDEN ABD'NİN ONAYINA SUNULACAK!

Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye arasındaki ilişkiler, milliyetçiliği kendinden menkul MC iktidarının izlediği, Amerikan uydusu politika sonucu, her geçen gün, dünya üzerinde eşine ender rastlanır yönde gelişmeler gösteriyor. Bunun son örneğini 7 Kasım günü Dışişleri Bakanlığında toplantıya katılanlar yaşadı. Türkiye'nin, Amerikan tercihli ticaret rejiminden yararlanabilmesine ilişkin toplantıda, ABD Ankara Büyükelçiliğinin verdiği Nota görüşüldü. Ancak işin ilginç yönü, CIA ajanlığı sabit Macomber, Türkiye hariciyesine zahmet vermeyecek için olsa gerek, verdiği notanın cevabını da hazırlamıştı.

Toplantıya katılanların ilk tepkisi acı bir gülümseme oldu. Resmen sömürge durumunda bulunan ülkelere bile böyle bir muamele reva görülmemiştir. ABD'ne bu cesareti veren neydi? Bu sorunun cevabı açık olmakla beraber, toplantıya katılanların bunu dile getirebilmesi olanaksızdı. MC'nin izlediği haysiyetsiz dış politika Türkiye'yi bu duruma düşürüyordu.

1975 başında Başkan Ford, Türkiye'yi, genel tercihli rejimden yararlanmama kararı aldı. Tercihli rejim, az gelişmiş ülkelere ABD'nin yaptığı ithalatta, bazı kolaylıklar sağlamayı içeriyor. Türkiye de 1975'den önce bu olanaklardan sürekli yararlandı. Amerikan Ticaret Yasasına göre, tercihli rejimden yararlanma tamamen ABD başkanının yetkisindedir.

Başkan Ford'un Türkiye'yi kara listeye alması, Türkiye'nin ihracatına indirilen bir darbeydi. ABD'nin aldığı bu ani karar, Türkiye'de şaşkınlık yarattı. Başlangıçta, Türkiye solunun aldığı nefesi dahi izlediklerini öne sürerek böbürleneler, ABD'nin bu kararının nedenini anlayamadılar. Sonradan kararın gerekçesi öğrenildi. Türkiye - Ortak Pazar ilişkileri bu karara neden olmuştu.

Bu kararın kaldırılmasına ilişkin görüşmeler bir yıldır sürüyor. Amerika'yı ikna için pek çok heyet Amerika'ya

gitti. 1975 için yapılacak bir şey yoktu. 1976'da kararın kaldırılması sözkonusu olabiliirdi. Ancak Amerika'nın öne sürdüğü koşullar vardı ve kararın değiştirilmesi bu koşulların yerine getirilmesine bağlıydı.

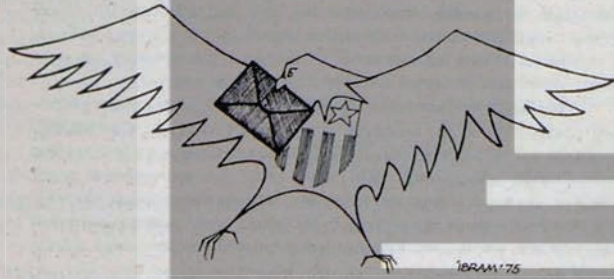
CEVAPTA KOLAYLIK!

7 Kasım'da Dışişleri Bakanlığında yapılan son toplantı, bu koşulların yerine getirilmesine ilişkin Nota ile Amerika'nın dikte ettirmek istediği cevabi notayı gözden geçirmeyi amaçlıyordu. Nota'da şimdilik, Türkiye-Ortak Pazar ticari ilişkilerinin, ABD'nin Türkiye'ye yönelik ticaretini önemli ölçüde etkilemediği kabulleniliyor, ancak hemen ardından Amerika baklayı ağızından çıkarıyordu. Amerikan Ticaret Yasasının 502 (b) bölümünün diğer maddeleri de dikkate alınmalıydı. Diplomatik yazışma kuralları arasında sayılan şartlar arasında, Kıbrıs ve haşhaş sorunlarının çözümü yer alıyordu.

Amerika'nın öne sürdüğü koşullar bununla da kalmıyor. Türkiye'nin Amerika'dan başka ülkelere, vereceği ticari ödümler, ödün verilmeden önce Amerika'nın onayına sunulacaktı. Tüm bu şartlar için de Türkiye şimdiden teminat vermeliydi. Teminatın biçiminin belirginliği için de cevabi nota kendilerine hazırlanarak toplantıya sunuluyordu.

Amerika tarafından hazırlanan cevabi nota, Amerika'nın tüm isteklerinin kabullenildiğini içeriyor. Türkiye, ilerideki gelişmelerin Amerika ile olan ticari ilişkilerini etkileyebileceğini doğru bularak bu tür gelişmelerde Amerika ile istişarede bulunacağını teyit ediyor.

Görüşmelerin verdiği son nokta bu. Sorun henüz bir çözüme ulaşmış değil. Görüşme ve tartışmalar sürdürülüyor. Ancak, olayların gelişimi son derece düşündürücü. Milliyetçiliği, solu sındırma amacına yönelik faşizan tirmanışın kılıfı olarak öne süren zavallılar, Türkiye'nin haysiyetini ayaklar altına almaktan sakınmıyor.



AMERİKAN TİCARİ AMBARGOSUNUN GELİŞİMİ:

- A.B.D Ticaret Yasasının 502'nci maddesi. Başkana Amerikan tercihli rejiminden yararlanacak ülkeleri saptama yetkisi veriyor.
- Başkan Ford, 1975 yılı için tercihli rejimden yararlanacak ülkeleri saptarken, Türkiye'yi bu ülkeler arasına almadı. Tercihli rejimden yararlanamayan ülkeler arasında sosyalist ülkeler de yer alıyor.
- Başkan Ford'un bu kararı, Türkiye'ye uygulanan silah ambargosu kararından sonra 24 Mart 1975'de alındı. Böylece Türkiye'nin kara listeye alınması aynı zamanda ticari ambargo niteliği kazandı.
- Ticari ambargoyu kaldırmak için Türkiye hariciyesi Beyaz Saray nezdinde girişimlerde bulundu. Özel bir heyet yaz aylarında Washington'u ziyaret etti.
- Daha sonra, Başkan Ford, durumu yerinde izlemek için Stephan Lande'yi iki ay önce Ankara'ya yolladı.
- Başkan Ford 1976 yılı için vereceği kararda Türkiye'yi dikkate almak için, acilen Türkiye'nin bu konuda teminat vermesini istedi.
- Son olarak 7 Kasım 1975 günü A.B.D'nin Ankara Büyükelçisi, yandaki yazıda belirtilen NOTA'yı verilmesi gereken cevapla birlikte Türkiye'ye ilettili.
- Türkiye istenilen teminatı, bazı küçük değişikliklerle yerine getireceğini bildirdi.

DEVLETÇİLİK

Biliyoruz ki, kapitalist bir düzende devletçilik politikası ve ekonomide devlet sektörü, kapitalizmin egemen sınıfı yararına, onun denetim ve hizmetinde işler. Ve gelişmiş kapitalist ülkelerde gözlenen ve saptanan bugünkü durum kapitalizmin, devlet tekeli kapitalizmine dönüştüğüdür. Kapitalist tekellerle devlet bütünleşmeye doğru gitmiştir.

Türkiye gibi geri kapitalist ülkelerde devletin ekonomiye müdahalesi ve bir devlet işletmeleri sektörü yaratılması ise kapitalizmi geliştirmeye, devlet eliyle sermaye sınıfını güçlendirmeye yöneliktir ve bu sonucu yaratır. 1930'lardan bugüne kadar Türkiye'deki devletçilik uygulamasında bu durumun sayısız somut örnekleri çarpıcı bir şekilde görülür. Devlet iktisadi işletmelerindeki sermaye sınıfı yararına uygulamaların, düpe düz yolsuzlukların öyküleri, kanun ve kararnamelerde sermaye sınıfının çıkarını gözetilen hükümler ve bunlara dayanılarak yapılan işlerin açıklamaları hala zaman zaman gazete sayfalarını doldurmaktadır.

Bu durumda, sosyalistler için şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır. Bu düzende devletçilikten yana çıkılmalı, özel sektör karşısında devlet sektörü ve bu sektörün yeni yatırımlarla genişletilmesi savunulmalı mıdır? Burjuvazinin ve giderek kapitalist tekellerin hizmet ve denetiminde olduğuna göre, kapitalizmi geliştirdiğine göre, ha devlet sektörü, ha özel sektör! Ne farkediyor?

Uygulanan devletçilik, devlet kapitalizmi olmasına rağmen, yine de özel sektör karşısında devlet sektöründen yana çıkmak doğrudur. Örneğin, son zamanlarda çok sözü edilen ağır sanayi, makina ve motor sanayiinin devlet eliyle kurulması ve işletmeciliğinin ve denetiminin devlette olması savunulmalıdır. Neden?

Bu yatırım ve işletmeler ve girişilecek daha başkaları, özel sermaye gruplarına bırakıldığı takdirde büyük sermaye kesiminin ekonomik - mali gücü çok arttırılmış, tekeli kapitalizmin gelişmesine yardım edilmiş olur. Sermaye sınıfının ekonomik kalelerine yeni kaleler eklenmiş olur. Oysa, T.İ.P. yayın-

CEPHE SALLANIYOR!..

VARLIK ÖZMENEK

İki aydır bir masaya oturamayan cepheçilerin, "Bakanlar Kurulu toplantısı" denmesi adet olan buluşmaları geçtiğimiz haftanın Perşembe günü vaki oldu.

Altı saat süren toplantıdan sonra yapılan açıklamanın şu bölümü dikkat çekici:

"Bakanlar Kurulu, Başbakan Süleyman Demirel'in başkanlığında toplanmış ve çalışmalarını sürdürmüştür. Bu toplantıda Bakanlar Kurulu, yıkıcı ve bölücü örgütlerin memleketin çeşitli bölgelerinde giriştikleri kanun dışı eylemleri incelemiş ve alınması gerekli çok yönlü tedbirleri gözden geçirmiştir..."

Artık kargaları bile güldürmek bir yana, kusturmaya yetip de artan bu gibi açıklamaların yapıldığı sıralarda Türkiye'de kamuoyu, gerçekten "Yıkıcı ve bölücü" cephe hükümetinin tüm yurtta giriştiği "Kanuni" (!) icraatları incelemekteydi. Doğrusu istenirse bu konuda alınması gerekli tedbirlerin de "Tek yönü" üzerinde kafa yormaktaydı.

Fiyat artışlarını önleyemeyerek ülke ekonomisi üzerinde "Yıkıcı"; sermaye çıkarlarına uygun olarak emeğe karşı "ücretlerin dondurulması" yolundaki girişimlerle de "Bölücü" eylemleri yedi aydır sürdüren büyük sermaye cephesinin siyasal örgütleri "Yavuz hırsız" aratmıyorlardı.

Demokrasiyi "Çok yönlü" kuşatma niyetlerine karşı, kendilerine gösterilen "Tek yönlü" demokrasi yolunun ne anlama geldiğinin ve o yolun giderek gelişen toplumsal bilinçlenme düzeyinde daha da belirginleştiğinin elbette farkındaydılar.

KELİN MERHEMİ OLSA ...

Sermaye içindeki çıkar tepişmelerinin hükümet yapısında yarattığı bunalmaya uzunca süredir merhem bulamayan ve bulması da giderek güçleşen cepheci ortaklar, nihayet bir araya gelip, devlet aygıtı üzerinde parsa savaşları yapıyorlar, kamuoyuna süslü açıklamalar yapmayı ihmal etmiyorlardı.

"Bakanlar Kurulu, devletimizin güvenliğine, ülke ve millet olarak bütünlüğüne ve Anayasada nitelikleri belirtilen Türkiye Cumhuriyetine karşı girişilen ve girişilebilecek her türlü yıkıcı ve bölücü faaliyete karşı, bütün kuruluşlarıyla mücadele edecek ve Türk devletini yıkıcıların şerrine karşı" koruyacaktır! ..

Ve bu bakanlar kurulu, "Bu yolda, yürürlükteki kanunlar çerçevesinde alınacak tedbirler yanında, Türk devletini ve milletini anarşiye karşı daha etkili korumak için çıkarılması gereken tasarıları da" tesbit etmişti! ..

Her geçen gün artan fiyatlar mı durduruluyordu?

İki milyar dolara ulaşan ve dövizlerin erimesine yol açan dış ticaret açığı mı denkleştiriliyordu?

Kamu kesimi yatırımlarında görülen büyük gerileyiş mi önleniyordu?

40 milyar liraya yaklaşan bütçe açığı mı kapanıyordu? ..

Hayır, hiç biri değildi! .. "Yıkıcı"lı-

ğın dik alası dururken, cephe önündeki gölgesinden kaçmak için ters perende atıyordu. Bugüne kadar ters perendeyle hiç bir faşist yönetimin yakasını kurtardığı görülmemiştir ama doğrusu bu biçimde atılacak perendeyi çok denemiştir.

Geçtiğimiz haftanın Perşembe günü yapılan Bakanlar Kurulu toplantısından çıkan sonuç da bundan başka değildi! ..

PERDENİN ARDINDAKİ BOĞUŞMA

Aslında, toplantının üzerine gerili kadife örtüyü çekip çıkarınca, ortaya, AP-MSP boğuşması çıkıyordu. CGP ve MHP adlı "non figüratif" siyasal çıkıntılar, AP yanına itilince masada AP ile MSP kalyonlardı. . . Toplantı sonunda yapılan ortak açıklama bir yana bırakılırsa, ortak olmadıkları, daha doğrusu olmadıklarının hesaplaşmasını yapıyorlardı. . .

Parlamentodaki başkanlıkların paylaşılmasından, devlet aygıtının üşülmesine kadar uzayan, dallanan budakla-

ÜZERİNE

BEHİCE BORAN

larında altını çize çize belirttiği üzere, Türkiye'nin güncel, ivedi sorunu olan demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi, toplumun bütünüyle demokratikleştirilmesi için büyük sermayenin, tekellerin politik etki ve gücünün dayandığı ekonomik kalelerin ortadan kaldırılması, en azından zayıflatılması gerekir. Ayrıca, ağır sanayi yatırımları ve diğer büyük yatırımlar özel sektöre bırakılırsa, ileride bunların kamulaştırılması özel sermayenin büyük direnişiyi karşılıştır. Bunların ergeç kamulaştırılması ise mutlakagerekecektir; hukuksal düzeyde, Anayasanın, özel mülkiyetin kamu yararına aykırı olamayacağı hükmü uyarınca, sosyolojik düzeyde, toplumun tarihsel gidişi mutlaka sosyalizm doğrultusuna yöneleceği için.

Kapitalist düzende devlet mekanizması ve kurumları, bütününde, egemen sınıf olan burjuvazinin etki ve kontrolü altında ve onun hizmetinde ise de, devlet mekanizması ile burjuvazi milimi milimine, mutlak biçimde özdeşleşmiş değildir. Devlet toplumdan, sınıflar yapısından kopuk ve soyutlanmış, onların üstünde ve hakem mevkiinde olmamakla, egemen sınıf yararına işlemekle beraber, toplumdaki sınıf mücadele ve çatışmalarının toplumu parçalıyacak düzeye gelmemesine çalışmak, kapitalist düzenin bütünlüğünü koruyup varlığını sürdürmek görevindedir. Devlet bu görevini, sömürülen, ezilen sınıflara karşı sadece yasal yaptırımlar, çeşitli baskı yöntemleri uygulayarak yerine getiremez, çeşitli tavizler vermek, kitlelerin istem ve ihtiyaçlarını belli ölçüde karşılamak durumunda da kalır. Özellikle demokratik özgürlüklerin az çok varolduğu, kitlelerin örgütlenerek ekonomik ve politik mücadele verebildiği toplumlarda, devlet, kitlelerin bu baskısına az çok açıktır ve ondan etkilenir. Özel sektöre karşı devlet sektörü ve devletçilik politikası savunulurken bu nokta göz önünde bulundurulmalı ve devletin olabildiği kadar işçi ve emekçi kitleler yararına işleme için kitlelerin örgütlenmesine, disiplinli bir demokratik mücadeleye sokulmasına, ülke politikasında burjuvaziden ve onun partilerinden bağımsız politik bir güç haline getirilmesine çalışılmalıdır.

Kapitalist düzende devletçilik ve devlet sektörü, bu şarta bağlı olarak, bu şart yerine getirilerek savunulursa ancak sosyalistler için geçerli bir politika olur.

Devlet mekanizması, içinden farklılaşmış ve karşılıklı ilişkileri düzene sokulmuş bir kurumlar topluluğudur. Devletin yasama organlarıyla üst yürütme organı genel seçimlerle oluşur ve değişir. İşçi ve emekçi kitleler kendi bağımsız partileriyle bu organlarda etkili olmaya, çoğunluğu kazanıp bu organları doğrudan oluşturmaya çalışırlar. Kitlelerin, devleti doğrudan etkileme yolu budur. Ama devlet işlerini kesintisiz yürüten, sürekli görevde kalan kamu görevlileri (memurlar) topluluğu da toplumun genel gidişinin, gelişmesinin etkisinde kalır.

Türkiye gittikçe sola kaymakta, işçi ve emekçi kitleler bilinçlenip hareketleşmektedir. Bu gelişim, memurlar kesiminde, bürokraside de yansımaktadır. Esasen kamu görevlilerinin büyük kitlesi işçi ve emekçi kitleler kadar hayat pahalılığının ağırlığı altında ezilmektedir, anti - demokratik baskılara, işlemlere maruz kalmakta, haksızlıklara uğramaktadırlar. Bu kitle, giderek demokratik haklarına sahip çıkıp direnmekte, hızla örgütlenip mücadele vermektedir. Devlet kademelerinde ve kurumlarında, kamu yararını özel çıkar üstünde tutan yurtsever görevliler, yolsuzluklara, partizanlıklara karşı çıkarak devlet çarkının büyük sermaye kesiminden yana, özel çıkarlar yararına işlemesini önlemeye çalışmaktadırlar. Devlet mekanizmasını somutta oluşturmuş kamu görevlileri kitlesi, bu demokratik mücadelesinde ve kamu yararına uğraşı ve çabalarında toplumun tüm demokratik güçlerine karşı çıkarak demokratik bir iç işleyişe sahip ve demokratik denetimde açık özerk kuruluşlar olarak oluşturulması ve yürütülmesi mücadelesi de verilmektedir.

Bu nedenlerle ve şartlarla, bir devlet kapitalizmi niteliğinde ve büyük sermayenin çıkarlarına yönelik de olsa, devletçilik politikası ve devlet sektörü, özel kapitalist tekelere de, serbest rekabete özel sektöre de yeğdir.

nan bir çıkar çekişmesini sürdürüyorlardı. . .

Ne istiyordu MSP? . .

Gözleri önünde eriyip giden, gittikçe de figüranlaşan CGP ve MHP örneklerine tanık olan MSP'nin elbette AP'den isteyecekleri vardı. Ve hele o AP, kendi sırtından sağda oy tırmanmasına girişmişse. . .

MSP istekleri üç gayri resmi bildirimle başlamış, yazılı ve senet niteliğindeki nebağlanmasını istediği "12 maddelik teklifler" listesi halinde uzamıştı.

İlk üç teklif, Kıbrıs'tan taviz verilmesini, FKÖ'nin Türkiye'de büro açmasını ve İsrail ile diplomatik ilişkilerin kesilmesini öngörüyordu.

Ya diğerleri? 12 maddelik teklifler neydi?

MSP'NİN HAKLILIGI! . .

Doğrusu, yağmanın, koalisyon protokoluna bağlanmış esaslarını yansıtan bu isteklerinde MSP haklıydı! . .

Madem devlet aygıtı öteden beri büyük sermaye çıkarları için nihayet bir tilsim olarak kullanılıyordu, bundan MSP'nin talepleri olmasından doğal ne olabilirdi? . . Yağmadan ve talandan saf dışı edilmesinin hikmet-i sebebi ne olaydı ki? . .

Tabii bu sorulara AP'nin veremediği kadar cevabı, MSP buluyordu.

Aslında kıyasıya sürüşme, geçtiğimiz Eylül ayının ortalarında başlamıştı. Ancak seçim arifesinde sürüşme dondurulmuş, seçim sonrasında randevu verilmişti.



SONUNA GELDİ Mİ ?

12 Ekim seçimlerini izleyen günlerde ise cepheci bir türlü bir masa etrafında toplanamamışlardı. Demirel, artık ceket haline getirdiği, ama ne yalan söylemeli, etkili bir yöntem olarak kullanıyordu "Zamanlama" yöntemini uygulamış ve bir ayı daha geçiştirmeyi başarmıştı. . .

Ancak bu süre içinde özellikle yasama döneminin açılmasıyla yeni sorunlar belirmişti. . .

İki yılda bir yenilenen senato ve meclis başkanlıkları için seçim, yeni sorunları sıvırtıyordu. . .

PAZARLIK, PAZARLIK . . .

MC, öteden beri "Centilmenlik anlaşması" içinde çözülmesi teamül haline gelmiş başkanlık seçimleri için artık "Centilmenliğe" uyma zorunluluğu görmüyordu. Demirel - Feyzioğlu ve sonra da Türklev lehvasıyla tamamlanan ortak yapımına göre, Meclislerde güç oranını AP-CHP dengesinde ölçmek yanlıydı. MC pekala bir bütünlük içinde CHP'ye karşı gücünü ortaya koyabilirdi. İşte MSP'nin açmazı buradan ileri geliyordu. Ya bütünün bir parçasıydı ya da ayrı bir bütündü. . . Kendi iddiasına göre bütündü ve gücünü koparmakta da geçikmedi. . .

Başbakanlık AP'deydi. Senato başkanlığını da yine AP'ye verebilirlerdi ama Meclis başkanlığını veremezlerdi. . .

MSP ciddi ciddi, Meclis Başkanlığı için Süleyman Arif Emre'nin aday gös-

terilmesini ve seçilmesini istiyordu. . . Süleyman Demirel ilk baştan teklifin "Şaka" olduğunu varsaydıysa da, gelişmeler şaka'nın, kafiyelerini hatırlatma yönünde geliştiğini gösteriyordu. . . Demirel'in adayları kimlerdi? Ya Saadetin Bilgiç ya da Kemal Ziya Öztürk. . .

Aslında Demirel'in Saadetin Bilgiç adını paspas olarak kullandığını bilme-yen yoktu. Adayların ilkinde bir süre eşikte durulacak sonra ikinciyi geçile-cek ve o ikincinin AP'ye girme işi hafta hafta önce bu amaçla durdurulabil-mişti. . .

AP, bu konuda bir hayli umutluydu. Demirel, AP Grup başkan vekillerini CHP'ye göndererek, kendilerinden bir hafta süre istemiş, bir hafta içinde MSP'yi isteklerine bağlamayı düşünmüştü. Ancak iş uzayınca ve çeşitli görüşmelerde Erbakan'ın "Şaka"ya gelir yanı olmadığını görünce, CHP'den bir hafta daha süre istemişti. Aslında olayın bu yönü de hesapları politikayı yansıtı-yordu. O CHP ki, mazlum ve mağrur, bir hafta beklemeyi göze alıyordu. Demirel'de bu oyun; CHP'de bu sabır tam bir hafta sürdü. Ondan sonradır ki, CHP "edilgen" olmaktan çıkıp "Etken" politik hareket noktaları aramaya baş-ladı. . .

YÜRÜYÜŞ'ün dizgiye girdiği sıralarda, parlamento bunalımına doğru yönelen buhranın aslında bir hükümet buhranından kaynaklandığı noktasından hareketlenen politik trafik yoğunlaş-tı. . .

BUNALIM İÇİNDE BUNALIM . . .

Başkentte parlamento bunalımı söz-lerinin sık sık edilmeye başladığı önceki hafta ortalarında ilginç yorumlar da yapılmaya başlandı. . .

Demirel'in, göz göre göre bir parlamento bunalımını zorlaması bir takım çevrelere göre belli bir hesabı yansıtmaktadır. 12 Ekim seçimlerinde sağ oyların kuvvetle toplama eğilimini gören Demirel, "Demir tavında dövülür" gerçeğinden hareketle sonu erken seçi-me varacak koşulların yaratılmasına mı çalışıyordu?

Yoksa Demirel, ekonominin gelip dayandığı dar boğazda ve acilen bir hareket esnekliği isteyen Kıbrıs sorunu-nun bu safhasında, yükü, kılıfı iyi hazırlanmış bir ara dönem hükümetine mi yılmak istiyordu? . .

Bu şekildeki yorumların ikincisinde, CGP'nin bu güne kadar Demirel'in direktifiyle AP'ye katılmasının ertelenme nedenleri de açıklanıyordu. . .

Demirel CGP'nin AP'ye yananması- nı işte böyle bir dönem hükümetini

gözününe alarak mı ertelemişti? . . Böyle bir hükümette bol CGP malzemesi kullanarak, yine dizginleri elinde tutmak mı istiyordu? . .

Bu ve buna benzer yorumların ger-çek yanları vardı elbette. Büyük sermayenin yıllardır kendisine bir yedek bile hazırlamadığı Demirel, faşist tiran-mada son derece çok yönlü hesaplar içindeydi ve galiba görevi de buydu. . .

ERBAKAN'IN ZOR'U . .

Bütün bu karışık hesaplarla Demirel'in karşısında paçayı kurtarmağa çalışan Erbakan ise partisi içindeki muhalefeti durdurmak ve son çözümden, gerici sermaye ittifakı içinde temsilciliğini yaptığı çıkarları kurtarmağa çalışı-yordu. Demirel'e karşı savaşında hem geniş bir alanda oynama olanağı buluyordu hem de paçayı kaptırdığı bazı mensesler vardı. Necmettin Erbakan'ın kardeşi Akgün Erbakan bir yabancı firmanın Türkiye temsilciliğini yüklenmiş, bir yandan da Sanayi Bakanlığında bir takım teşvikler olarak ikinci "Birader" olma yolunu tutmuştu. . .

Birbirine kenetli ve karmaşık zincirler uzantısının en net görünümü ise, Büyük sermayenin gittikçe derinleşen bunalımı ve yangınlar çıkarma noktasına yaklaştığıdır. . .

BİR KONU, BİR KONUK . . .

Gelişmelerin çok yönlü de olsa, net doğrultusunu görme konusunda yetersizliğini koruyan CHP'nin, önümüzdeki haftalarda izleyeceği politika merak konusudur. Edilgen tavırını geçtiğimiz hafta sonları bırakmak zorunda kalan CHP, bu arada bir konuk ağırladı. . .

Bulgaristan Vatan Cephesi Milli Şurası Başkanı Penço Kubadinski başkanlığındaki hey'et CHP'nin konduğu olarak geçtiğimiz Salı günü Ankara'ya geldi.

Daha önce Ecevit'in Bulgaristan ziyaretini iade anlamındaki gezi, CHP'nin dış politikadaki açılımına ve yeni arayışlarına katkıda bulunacak önemde.

Hükümeti zamanında Dışişlerinin başındaki Turan Güneş ile Bulgaristan dostluğuna ve iki ülke arasında arzulan işbirliğine pasif kalan hatta bir anlamda set çeken CHP'de bu yakında gözlenen olumlu gelişmeler elbette sevindirici.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in Hey'et Başkanı Penço Kubadinski arasında, karşılıklı teati olunan konuşmalar umut verici.

CHP için, klasik dış politika zırhını yırtmaktan başka çıkar yol yok. Galiba bu anlaşılıyor. . .

BİR KİTAP

Mobilya Dosyası
ANKA Ajansı, Belgecel Dizli, no:3
Hazırlayanlar: Altan Oymen ve Uğur Mumcu

Kapitalist toplum sömürüye dayanıyor. Sömürünün kaynağı, işçi sınıfı ve emekçiler tarafından yaratılan değer büyük bir bölümüne kapitalistlerin el koyması. Bu anlamda bütün kapitalistlerin kâr kaynağı, çalıştırdıkları işçiler tarafından yaratılan değer.

Ancak bu, kapitalist sömürünün özü. Bir de, toplumun yarattığı değere çeşitli çıkar grupları tarafından yeniden dağılım sürecinde yeniden el konması durumu var. Bunun biçimi, yöntemi ülkelere göre ilginç özellikler gösteriyor. Kapitalist ülkelerdeki kimi skandallar doğuran kaynak da bu yöntemlerin biçimi ve ortaya çıkarılışı. Örneğin, silah satışlarında alıcıya rüşvet verilmesi en gelişmiş kapitalist ülkelerde uygulanan bir yöntem. Böylesine skandallar Türkiye'de de oluyor. Çünkü Türkiye'de de azami kâr peşinde koşan çıkar grupları ve bunları kollayan yöneticiler vb. var. Türkiye'de bir vergi iadesi uygulaması sürüyor. Amaç, Türkiye'nin ihracatının geliştirilmesi için ihracatçıları teşvik etmek. Bu uygulama sonucunda ihracatın arttığını söylemek olanaksız. Ancak bazılarının kasanasına tatlı kârların girdiği mutlak.

Gerçekten ihracat yapıp da vergi iadesi alanları bile şimdilik bir kenara bırakacağız galiba! Çünkü bir de ihracat yapmadan vergi iadesi alanlar var. Devlet eliyle belirli gruplara ulufe dağıtmanın böylesine uluorta bir yöntemi belki de yalnızca Türkiye'de gerçekleştirildi.

Olayı Türk kamu oyu gazetelerden izledi. Yahya Demirel'in Libya'ya yaptığı -daha doğrusu yapmadığı- mobilya ihracatı skandallar tarihine geçecek nitelikte. Olayın ayrıntıları üzerinde durmak istemiyoruz. Amacımız başarılı gazetecilik örneğinden dolayı Cumhuriyet'i ve Çetin Özbayrak'ı kutlamak. Yalnızca başarılı gazetecilikle kalmıyor. ANKA'nın, verileri yayınladığı "Mobilya Dosyası" pek çok bakımdan öğretici. Gazetecilik ustalığı sonucunda derlenen bilgiler Türkiye Kapitalizminin bir yönünü, uluorta kapaççılık yönünü olanca açıklığıyla ortaya koyuyor. Kapitalizmin bu niteliği yalnızca Türkiye'ye özgü değil. Ancak bu niteliğin ortaya serilmesi açısından gazeteciliğimizin geride kaldığını, en azından batılı meslektaşlarıyla kıyaslandığında geride kaldığını, kabul etmek gerekiyor. ANKA, işte bu geriliğin aşılmasında önemli bir adım atıyor. Başarılı gazeteciliğin yanı sıra Türkiye gibi ülkeler için özellikle gerekli olan sabırlı gazetecilik örneğini veriyor.

Tüm ilericilerle birlikte, bu gibi konularda Demirel'lerden geride kalan diğer ihracatçılara da "Mobilya Dosyası" nı okumalarını salık veriyoruz.

BORAN : " FAŞİZM, YAZGI DEĞİLDİR "

TİP GENEL BAŞKANI:
DEMİREL, FAŞİZM TEHDİDİ İLE
CHP'Yİ HİZAYA GETİRMEK İSTİYOR



göre biçimlendirilmesi talebi de yeniden ortaya çıkmıştır. Bu yolla sendika kurma ve seçme, dilediği sendikaya girme ve çıkma özgürlükleri iyice kısıtlanacak, yokedilecek, işçiler burjuvazinin güdümlündeki sendikalarda toplanmaya zorlanacaktır. Ancak, şu da var ki işçi sınıfımız bu girişimlere karşı sonuna kadar mücadele edecek çetin uğraşlarla elde ettiği hakları korumayı ve ileri götürmeyi bilecektir.

POLİTİK MÜCADELE GEREĞİ

İşçi sınıfımız giderek şunun da bilincine varmaktadır ki, gerek kendi ekonomik - sosyal haklarını korumak ve geliştirmek, gerekse ülkenin tam bağımsızlığını gerçekleştirmek ve demokratikleşme sürecini geliştirmek için sadece sendikal alanda ekonomik mücadele yeterli değildir. Politik mücadele ve bunun içinde politik düzeyde örgütlenme şarttır. Tüm ekonomik, sosyal, kültürel sorunların çözümü politikadan geçer, iktidar sorununa bağlıdır. Yine işçi sınıfımız bu tarihsel görevi yerine getirebilecek güçte ve yetenektedir. İşçi sınıfı bu görevi kendi bağımsız partisi aracılığı ile başarır. Bugün burada Partimiz çatısı altında toplanan ve toplanacak olan işçi kardeşlerimiz işçi sınıfının bu bilince varmış en uyanık, en sorumlu, en girişken unsurlarıdır. Kendilerini sevgi ve saygıyla selamlarım."

TİP İL TEMSİLCİLERİ TOPLANIYOR

Türkiye İşçi Partisi İl Temsilcileri 22 - 23 Kasım'da Ankara'da toplanacaktır. Toplantıya 20 kadar il örgütünden gelecek temsilcilerle, Parti kurucu ve yöneticilerinin katılacağı öğrenilmiştir. TİP Genel Merkezi'nin davetilerine göre, Dilşad Salonu'nda yapılacak toplantı, 22 Kasım günü saat 10'da Genel Başkan Behice Boran'ın konuşmasıyla açılacaktır.

NE YAPILABİLİRDİ?

Son günlerde çok karışık, tutarsız ve çelişkili gibi görünen, siyasal partiler düzeyinde yer alan olay ve girişimlerin genel tablosu kanımızca budur. Koalisyonun parçalanması ve Meclis başkanının seçimi konusunda AP ile MSP ve MC ile bağımsızlar arasındaki uyumsuzluk ve sirtüşmelerden yararlanan taktikler uygulanamaz mıydı? Bu, geçerliliği olan bir sorudur. CHP, genel plandaki eleştirilerin ve önerilerin ötesinde, günlük somut olaylarda geçerli taktikler saptayıp uygulamak ve sonuç almak, hiç değilse sonuç alma yönünde ciddi, tutarlı, ısrarlı çalışmalar yapmak zorundadır. Oysa CHP ayakları günlük somut olay ve gelişmeler düzeyine basmayan, az çok havada kalan bir durumda görünmektedir.

GENÇLİK OLAYLARI

Demirel'in vahim bir hal almış bulunan gençlik içindeki silahlı saldırılar karşısındaki tutumu üzerinde de önemle durmak gerekir. Gençlik hayatların sönmesine sebep olan en kanlı olayları Demirel "fevkalade hazin" bulup üzüntülerini belirtiyor; "iç barışa ve sükuna" olan ihtiyaçtan söz edip bu konuda herkesten tekrar tekrar ıncalarda bulunuyor. Bir başbakan nasıl böyle konuşur? Demirel, olup bitenlerle ilişkisi olmayan ve işlerde sorumluluğu bulunmayan sıradan bir yurttaş mı ki böyle konuşabiliyor? Demirel, kendisini yağdan kıl çeker gibi bu olayların sorumluluğundan sayıramaz. Başbakan olarak baş sorumludur ve komando denilen gerici gurupların ardı arası kesilmeyen saldırılarının sebep olduğu bu yaralama ve öldürme olaylarını, taşı,

sopalı, silahlı saldırıları önlemekle yükümlüdür. Bunların hesabı ondan sorulur ve bir gün mutlaka sorulacaktır. Eğer üzüntüsünde, huzur ve sükuneti getirme isteğinde samimi, ama silahlı saldırıları, kanlı olayları önleyememe durumunda ise, hükümet ve başbakan olarak aczini kabul edip istifa etmeli, iktidardan çekilmelidir. İktidarda kalmakta direniyorsa, hiç mazereti yoktur, üniversitelerde, öğrenci yurtlarında ve tüm ülkede asayışı sağlamak zorundadır.

AÇIK FAŞİZM OLASILIĞI

Demirel, saldırı olaylarını ırmandırmakta ya da ırmamasına müsaade etmektedir. Demirel'in böylelikle tam boy açık bir faşizm, ikinci bir 12 Mart'ı hedef aldığı yargılarında gerçek payı bulunmakla birlikte bu konuda ikinci bir değerlendirme yapmak da mümkündür. Ve bizzat bu değerlendirme daha geçerlidir.

Bir yandan baskılar, saldırılar ve diğer anti - demokratik girişimler aracılığıyla sindirme ve dizginleme politikası uygulanmaya çalışılırken, öte yandan asıl hedef olarak bir sağcı darbe, 12 Mart'ın geri getirilmesi ihtimali zihinlerde yaratılarak inatçı koalisyon ortağını ve CHP'yi istediği hizaya getirmek ve bunu tüm sola karşı bir tehdit olarak kullanma amacı ön plana çıkmaktadır. Demirel, kendi iktidarını sürdürmek için böyle bir tehdidi ustaca kullanma çabasındadır. Demokratik, ilerici sol güçler bu oyuna gelmemelidir. Bir askeri müdahale ihtimalini ve bu yönde muhtemel provakasyonları dikkatle hesaba katmakla beraber, "aman açık faşizm gelir yeniden 12 Mart dönemine dönülür" ürküntüsüne asla kapılmamalıdır. Askeri müdahale, faşizm; mücadele edilmez, kaçınılmaz bir akıbet, bir yazgı değildir.

ASIL HEDEF: İŞÇİ SINIFI

Kaba kuvvet saldırıları çoğunlukla diğer gruplara yönelmekle birlikte MC iktidarının dayanağı burjuvazinin asıl hedefi işçi sınıfıdır. Çeşitli baskı ve saldırıların yanı sıra burjuvazi asıl hükümet ve meclisler aracılığıyla ve devlet gücüyle işçi sınıfını kontrol etmek istemektedir. Ücretlerin dondurulması talebi tekrar tekrar ileri sürülmektedir.

15-16 Haziran olaylarına yol açan ünlü 274-275 sayılı kanunların değiştirilmesi, yani burjuvazinin çıkarlarına

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın, partisinin Bursa İl Yönetim Kurulunca düzenlenen bir toplantıda yaptığı konuşmanın bir özeti sunuyoruz:

Seçimlerden gerileyerek çıkan MC koalisyonu, daha istikrarsız, daha sallantılı bir hal almıştır. Demirel, ekonomik sorunların başedilmez zorluklarına rağmen, iktidarda kalmak ve onu perçinlemek çabasındadır. Bu uğurda Demirel ilk bakışta çelişkili gibi görünen girişimler ve davranışlar içine girmiştir.

AP-MSP İLİŞKİLERİ

Örnek olarak MSP'ye karşı izlenen politikayı ele alabiliriz. MSP, iç ve dış politikaya ilişkin bir dizi talepler ileri sürdü ve koalisyonun devamı için bu taleplerin gerçekleştirilmesini şart koşuyor izlenimini verdi. Demirel ise bunları umursamaz bir tutum içine girdi ve ortağının kesin ve açık itirazlarını hiç tınmaksızın ABD ile müzakereleri başlattı.

MC iktidarını korumak ve perçinlemek bakımından ABD ile ilişkilerin düzeltilmesi ve ABD desteği Demirel için baş şarttı. Demirel MSP'nin bu durumu dikkate aldığını ve Bakanlar Kurulunda görüşme yapılmadan ABD ile müzakerelere başlandı diye MSP'nin koalisyonu bozamayacağını iyi hesapladı. Sonuç, bu hesabı doğruladı. MSP'nin iç politika konusundaki taleplerine geline; Demirel bu konuda tam bir dönüşle MSP karşısında çok alttan alıcı, uzlaşıcı bir tutum benimsedi. Gerçekte MSP'nin istekleri koalisyon protokolünde ve hükümet programında zaten mevcuttu. MSP'nin taleplerinden bir bölümü halihazırda gerçekleştirilmiş, bir bölümü de bundan böyle uygulanacaktır.



DIŞ TİCARETTEKİ BUNALIM

GALİP TEKİN

Son sıraların en fazla sözü edilen konularından birisi, Türkiye'nin dış ticaretindeki olumsuz gelişmeler nedeniyle bir "döviz darboğazı"na girmiş olması. Oysa, yeni bir olgu değil bu. Türkiye 1923'den bu yana sürekli ve giderek artan dış ticaret açıklarıyla karşılaşmış. İki istisnası var bunun: 1930'ların devletçi dönemi ile 1940'ların savaş yılları. Bu dönemlerin ortak özelliği, ilkinde 1929 bunalımının etkisiyle, ikincisinde de savaş nedeniyle gelişmiş kapitalist ülkelerle olan ticaret ilişkilerinin zayıflaması. Demek ki, dışarıya açık bir Türkiye ekonomisi için dış ticaret açıkları doğal ve olağan bir olay.

Dış ticaretteki bu açıkların iki önemli sonucu oldu. Birincisi, 1946, 1958 ve 1970 yıllarında Türk parasının önemli ölçülerde devalüe edilmesi, değerinin düşürülmesi. Böylece ithalatın kısıp, ihracatın artırılacağı sanıldı. İkinci önemli sonuç ise dış açıkları finanse etmek için gelişmiş kapitalist ülkelere ve bu ülkelerin denetimindeki uluslararası kuruluşlardan büyük miktarlarda borç alınması. 1974 sonunda bu borçların toplamı 4 milyar dolara yaklaştı. Yaklaşık olarak 60 milyar TL. Ancak, zaman içinde dış ticaret açıklarının azalmadığı görüldü. Bu en açık biçimde 1970 sonrasında ortaya çıktı. Bugünü anlamak için bu gelişmelere kısaca gözatmak yararlı olacak.

BAŞARISIZ BİR DEVALÜASYON

1963-70 arasında Türkiye'nin dış ticaret açığı yılda ortalama % 2'lik bir hızla artıyordu. 10 Ağustos 1970 devalüasyonu ile bu durumun düzeltilmesi amaçlanıyordu. Ama, beklenenin aksi oldu. 1970 sonrasında ithalatın yıllık artış hızı % 41'e sıçradı. İhracatın ise yalnızca % 27'ye. Bunun sonucu olarak dış ticaret açığı yılda ortalama % 58 oranında artmaya başladı. Kaldı ki, ihracat artışının temelinde dünya konjonktürünün elverişliliği nedeniyle ihracat mallarının fiyatlarında ortaya çıkan yükselmeler yatıyordu. Miktar olarak alındığında, ihracatın gelişme hızında 1970 sonrasında, 1963-67 dönemine oranla bir düşme söz konusu. Türkiye'yi bu güç durumdan kurtaran, yurtdışındaki işçilerin gönderdikleri dövizler oldu. 1970'de 273 milyon dolar düzeyinden 1973'de 1183 milyon dolara yükselen dış ticaret açığının kapatılmasındaki en önemli öge haline geldiler. Bu beklenmedik artışın ileride de süreceği sanıldı. Türkiye'nin dış finansman sorununu çözdüğü bile söylenmeye başlandı. Oysa, 1974'de ithalat hızla gelişmesini sürdürürken ihracat durakladı ve dış ticaret açığı 1973'dekinin 3 misline çıktı. İşçi dövizlerindeki artış ise % 20 düzeyinde kaldı. Böylece dış açığın finansmanı sorunu yeniden önem kazandı.

1975'DE NELER OLUYOR?

1975'in ilk 9 ayında ihracat 1974'ün aynı dönemine oranla % 14 eksik olarak 992 milyon dolara ulaşabildi. Oysa, ithalat 1974'ün aynı dönemine oranla % 39 artarak 3535 milyon dolara çıkıyordu. Sonuç 2543 milyon dolarlık bir dış ticaret açığı. 1974'ün aynı dönemindeki ağırdan % 80 daha fazla. İşçi dövizleri ise gerileyerek, 1974'ün ilk 9 ayındakine oranla % 8 eksik olarak, 1022 milyon dolar düzeyinde kalıyordu. Bu durumun sonucu olarak, 1975 yılı içinde Türkiye 1,5 milyar dolara yakın döviz rezervi kaybına uğradı.

MC hükümetinin bu durum karşısındaki tavrı eskilerden çok farklı değil. Bundan önceki devalüas-

yonların sonuçları ortada. Her devalüasyon sonrasında Türkiye'nin sosyal ve siyasal hayatında önemli değişiklikler oldu. Bu nedenle seçim yılında bir devalüasyon yapılması söz konusu olamazdı. Ancak, bu, "kısmi devalüasyon" yapılamayacağı anlamına gelmez. Nisan'dan bu yana Türk parasının dolar karşısındaki değeri, zaman zaman yapılan "para ayarlamaları" ile % 6,5 oranında düşürüldü. Bir de ihracatta vergi iadesi yolu ile belirli mallar için gizli devalüasyonlar yapıldı. Ya da döviz gelirlerine, kaynaklarına göre farklı kur uygulanması yoluna gidildi. Bütün bunların yeterli olmadığı açık. MC hükümeti bunlara ek olarak dış borçlanmaya da gitti. Nisan'dan bu yana alınan yeni dış borçların toplamı 15 milyar TL'nin üstünde. Başka bir deyişle, bugünü kurtarmak için yarının ipotek altına alınması yoluna gidildi.

D.Ç.M. HESAPLARI : GEÇİCİ BİR ÖNLEM

Bir de kullanılan dış finansmanın kaynakları önemli. Bu kez Avrupa para piyasalarında dolaşan ve "sıcak para" diye adlandırılan fonların Türkiye'ye çekilmesi yoluna gidildi, dövizle çevrilebilir mevduat (DÇM) hesapları aracılığıyla. Haziran ve Temmuz aylarında bu yoldan önemli miktarlarda döviz geldi Türkiye'ye. Sonraları bu girişler de yavaşladı. Bundan sonraki artışların daha da yavaş olacağı sanılmakta. Dolayısıyla açığın finansmanında bu fonlardan medet ummamak gerek.

DÇM hesaplarına yatırılan dövizlere bankaların ödediği faiz, Avrupa piyasalarında ödenen faizden % 1,75 puan daha yüksek. Bu hesaplar karşılığı Türkiye'deki kapitalistlere kredi açıyor bankalar. Türk parasının değerinde yapılacak bir değişiklik sonucu bankaların uğrayacağı zararı Hazine karşılamayı üstlendi. Daha şimdiden Hazine'nin bu nedenle 50 milyon TL. kaybettiği hesaplanıyor. Bir de, çoğu 6-12 ay vadeli olan bu hesaplardaki dövizlerin çekilmesi sonucu Merkez Bankası kaynaklarının önemli ölçüde zorlanacağını hesaba katmak gerek. Çünkü, bugünkü ithalatın finansmanında kullanılan bu krediler, gelecek yılın ihracat geliri kullanılarak geri ödenecek. Bunun, dış ticaret alanındaki güçlükleri, tıkanıklıkları daha da artıracağı açık. DÇM hesaplarının olumsuz etkisi bununla da bitmiyor. Bu hesaplar aracılığıyla, Merkez Bankası'nın denetimi dışında bir kredi kaynağı yaratılmış oldu. Merkez Bankası kredilerinden özel kesime giden miktarın azalmasını temel nedeni bu. Böylece, plan gereklerine uygun bir para ve kredi politikası uygulama olanağı da iyice azalmış oldu.

HASTALIK NEREDE?

Bugünkü durumun ana çizgileri böyle. Sorunun nedenleri gelince. Bazıları, ihracatın ithalattan daha yavaş arttığına ve işçi dövizlerinin de durakladığına işaret ediyorlar. Bunlar için yüzeysel görüntüleri. Hastalığın belirtileri: kendisi değil. Hastalığı doğru belirlemek için sözkonusu döviz gelir ve gider kalemlerinin yapısını, temellerine inmek gerek.

İhracata baktığımızda ilk göze çarpan ihracatın tarım ürünlerine dayalı olması. 1974 yılında tarım ürünlerinin ihracat içindeki payı % 59, sanayi ürünlerinki ise % 37. Ancak yanıltıcı bir görüntü bu. Çünkü, nelerin sanayi ürünü sayılacağı bir tanım sorunu.

Türkiye'de bu tanımın çok geniş tutulduğuna şüphe yok. Örneğin, kepek, küspeler, bağırsaklar, incir ezmesi ve tuzlu zeytin gibi ürünler de sanayi ürünü sayılıyor. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) yaptığı bir araştırmaya göre Türkiye'nin tüm ihracatı içinde gerçek sanayi ürünlerinin payı 1965 yılında % 2,5 dolayında idi. Oysa, resmi istatistiklere göre bu pay % 17,6 düzeyinde. Aradaki farkın büyüklüğü açıklamayı gereksiz kılıyor.

Türkiye ihracatının bir başka özelliği ise toplam ihracat gelirinin % 50'ye yakın bir bölümünün 4 üründen (fındık, tütün, pamuk, çekirdeksiz kuru üzüm) sağlanması. Bir başka önemli özellik de 1974 yılında toplam sanayi ürünleri ihracatının % 69'unun 5 sektörden (gıda-ıçki, dokuma, orman ürünleri, deri-kösele ve kimya) ürünlerinden oluşması. Kimya sektörü içindeki en önemli kalemin gülyağı ihracatı olduğu göz önüne alındığında durum açıklık kazanıyor. Bu sektörlerin ortak özelliği "tarıma dayalı" olmaları. Bunlara petrol ürünleri ile demir-dışı metaller sektörlerini de kattığımızda sanayi ürünleri içindeki payları % 90'a çıkıyor. Geriye kalan 10'u aşkın sektörün payı ise yalnızca % 10. Ortaya çıkan, esas olarak tarıma ve madencilğe dayalı, ağırlığını üç, dört ürünün oluşturduğu bir ihracat yapısı. Bu ürünlerin bir özelliği de gelir esnekliklerinin düşük olması. Diğer ülkelerin bunlara olan talebi gelirlerindeki artışa oranla daha yavaş artıyor. Bu nedenle Türkiye'nin bu ürünlerin ihracatında önemli sıçramalar yapması olanağı çok kısıtlı ve bu ürünlerin ihracatı esas olarak Türkiye dışındaki ekonomik koşullarla belirleniyor. Dolayısıyla, kapitalist dünyadaki bunalımlara karşı çok duyarlılar. Son yıllarda kapitalist dünyada görülen bunalımın Türkiye'nin ihracatı üzerindeki olumsuz etkileri bunu bir kez daha doğruladı. Türkiye'nin bu dış gelişmeleri etkilemesi olanağı ise yok. Aksine, bu yoldan bunalımı ithal etmesi söz konusu.

Buna karşılık, "tüketim malları üretimine yönelik" sanayi yapısı, Türkiye'nin bazı basit tüketim mallarında sanayi ürünü ihracatı etmesini de engelliyor. Öyleyse, ihracatın yavaş gelişmesini ve 1975'deki gerilemesinin nedenini, Türkiye'nin sanayi yapısının geriliğinde ve temelde tüketim malları üretimine dönük olmasında aramak gerek.

ORTAK PAZAR DA BİR İŞE YARAMADI

İhracatın gelişmesi konusunda, Ortak Pazar üyeliği de egemen çevrelerin umutlarını boşa çıkardı. AET daha başlangıçta, Türkiye'nin kendisine geniş ölçekte ihracat edebileceği bazı ürünlerde Türkiye'ye tanıdığı ayrıcalıkları kontenjanlar ve gümrük sınırlamaları ile kısıtladı. Diğer yanda, Akdeniz yöresindeki ülkelere ve 145 az gelişmiş ülkeye tanıdığı ödünler ile Türkiye'ye AET ortaklığının sağladığı ayrıcalıklı durumu hemen hemen tamamen ortadan kaldırdı. Bütün bunların sonucu, 1970 sonrasında AET'nin Türkiye'nin ihracatı içindeki payı hiçbir gelişme göstermedi. Ancak, bu dönemde Türkiye'nin ithalatı içindeki payı sürekli artış gösterdi. Bu nedendir ki, 1970 sonrasında Türkiye'nin AET ile olan ticaretindeki açığı yılda ortalama % 75 artış gösterdi. Sermaye çevrelerinin AET ile olan ilişkilerin gözden geçirilmesi yolundaki isteklerinin altında yatan olgu bu.

İhracatın artırılmasında büyük umutlar bağlanan "ihracatta vergi iadesi" sistemi de başarılı olma-

BAZILARI, İHRACATIN İTHALATTAN DAHA YAVAŞ ARTTIGINA VE İŞÇİ DÖVİZLERİNİN DE DURAKLADIĞINA İŞARET EDİYORLAR. BUNLAR İŞİN YUZEYSEL GÖRÜNTÜLERİ. HASTALIĞIN BELİRTİLERİ: KENDİSİ DEĞİL, HASTALIĞI DOĞRU BELİRLEMEK İÇİN SÖZ KONUSU DÖVİZ GELİR VE GİDER KALEMLERİNİN YAPISINA, TEMELLERİNE İNMEK GEREK.

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET ALANINDA KARŞILAŞTIĞI GUÇLUKLERİN VE TIKANIKLIKLARIN TEMELİNDE, TÜKETİME DAYALI, KULLANDIĞI MAKİNA-TEÇHİZAT DIĞER GİRDİLER VE SERMAYE YONUNDEN DIŞA BAĞIMLI, MONTAJCI NİTELİĞİ AĞIR BASAN SANAYİ YAPISI YATMAKTA. DOLAYISIYLA SORUN BİR DIŞ TİCARET DEĞİL SANAYİLEŞME SORUNU.

di. Bunun en iyi kanıtı Şu: 1974'de ortalama vergi iadesi oranı % 15 dolayında idi. 1975'in ilk yarısında bu oran % 20'ye yaklaştı. Ancak, ihracat gerilemekte devam ediyor. İhracatı artırmakta başarısız olan vergi iadesi sisteminin kamu kaynaklarını kullanarak kişileri zengin etmede başarılı olduğu konusunda ise kimsenin Őüphesi yok. BaŐbakanın yeğenin mobilite ihracatı bu tőr uygulamalardan yalnızca biri.

İTHALAT NEDEN ARTIYOR?

İthalatın yapısı da temelde Türkiye'nin sanayi yapısını yansıtır. 1974 yılında toplam ithalatın % 34'ünü yatırım maddeleri, % 62'sini hammaddeler oluŐturuyordu. Yatırım mallarının ithal edilmesi sanayi için tüketim malı üretimine dönük olmasının doğal sonucu. Sanayi için kullandığı girdiler bakımından büyük ölçüde diŐa bağımlı olmasının sonucu ise hammaddelerin ithalatın % 60'ından fazlasını oluŐturması. Gerek yatırım malları gerek hammadde aÇısından diŐa bağımlı olan sanayi üretimi arttıkça ithal gerekleri de artıyor.

Burada, yabancı sermayeli Őirketlerin rolünü de unutmamak gerek. DPT'nin 1975'de yaptığı bir çalışmaya göre, yabancı sermayeli Őirketlerin imalat sanayii satışları içindeki payı 1963-73 arasında % 150'lik bir artış göstererek % 6,9'dan % 16,4'e çıkmıŐ. DPT yayınında bunun "uluslararası normlara göre çok hızlı bir artış olduğu" da belirtiliyor. Yabancı sermayeli firmaların satışlarının % 30 ve daha fazlasını kontrol ettikleri sanayi kollarının toplam ithalat içindeki payı 1975'in ilk yarısında % 30'a varırken, ihracat içindeki payları % 6 düzeyinde kalıyor. Bu konudaki bir başka gösterge, yabancı sermayeli firmaların ithal ettikleri girdilerin kullandıkları yerli girdilerin çok üstünde olması. Buna karşılık 1973 yılında bu Őirketlerin 14 milyar TL'na varan satışları içinde döviz gelirleri yalnızca 460 milyon TL. Bütün bunlar Şu varĐıyı doğrular: "kullanılan girdiler bakımından büyük ölçüde diŐa bağımlı olan yabancı sermayeli ortaklıklar, ihracat olanakları sözkonusu olunca bütünüyle yerli piyasaya yönelmektedir."

İthalatın, Türkiye'nin sanayi yapısına bağlı özellikleri bunlar. Son yıllarda ve özellikle 1975'de etkili olan bazı gelişmeler de var. Örneğin, ithalattaki liberasyon oranı son yıllarda % 65'e çıktı. İthalatın en fazla libere olduğu 1950'lerin ilk yarısında bile bu oranın % 60'ı aŐmadığı hatırlanacak olursa sözkonusu olgunun önemi daha iyi anlaşılır. Günümüzde ithalat artışında etkili olan bir başka neden ise ithal malı fiyatlarının yükselmeye devam edeceği ve TL'nin değerinin düşürüleceği yolundaki beklentilerden kaynaklanıyor. Bu beklentiler, ithalatın, aşırı stoklama ve spekülasyon amaçlarıyla artırılması sonucunu doğuruyor. Bunlara bir de Kıbrıs sorunu nedeniyle artan savaş araç ve gereçleri ithalatını eklemek gerek. Ancak, bunun boyutları bilinmiyor.

PAHALANAN İTHALAT, UCUZLAYAN İHRACAT

Türkiye'nin ihracat ve ithalat yapısının sonucu olarak ortaya çıkan bir durum var ki hemen hemen tüm zenginleşmiş ülkeler için geçerli: diŐa ticaret hadlerinin kötüleşmesi. Türkiye'nin 1967'de 100 altın diŐa ticaret hadleri 1975'in ilk yarısında 75'e düŐtü. Bunun

anlamı açık: 1967'de 100 birim ithalat yapabilmek için ihraç edilen mal karşılığında bugün ancak 75 birim ithalat yapılabilir. Bunun nedeni, Türkiye'nin esas olarak tarım ürünleri ile tarıma dayalı sanayi ürünleri ihraç etmesi, buna karşılık, ara ve yatırım malı niteliğindeki sanayi ürünlerini ithal etmesi. Genellikle gelişmiş kapitalist ülkelerdeki tekellerce üretilen ara ve yatırım mallarının fiyatları ilk gruba oranla daha hızlı artıyor. Bu, az gelişmiş kapitalist ülkelerden gelişmişlere doğru bir değer aktarımı demek. 1963-73 döneminde Türkiye'nin bu yoldan 20 milyar TL'ni aşkın bir kayba uğradığı tahmin edilmekte. Oysa aynı dönemde 31 milyar TL'lık diŐ borç alındı. Demek ki, sağlanan diŐ borçların 2/3'ü ticaret hadlerindeki aleyhte gelişme nedeniyle yitirildi. Bu aynı zamanda kimin kime yardım ettiği sorununa da açıklık getiriyor.

İşçi dövizlerindeki gerilemeye gelince. Bu dövizlerin sürekli ve kararlı bir kaynak olamayacağı söylendi. Çünkü temelde batının kapitalist ülkelerindeki ekonomik koşullarla yakından ilgili. Kapitalizmin günümüzdeki genel bunalımı bu döviz gelirlerinde de gerilemeye yol açtı. Böylece, diŐ finansmanı bu kaynağa bağlananın sakinleri de açık seçik ortaya çıktı. Türkiye ile gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki bağımlılık zincirinin bir başka halkasını oluŐturuyor bu dövizler. Bu nedenle de kapitalist dünyadaki bunalım Türkiye'ye aktarılmasında etkili oluyorlar. Bu dövizlere ümit bağlamak diŐa bağımlılığı daha da artırmak demek. Oysa çözüm, bağımlılık zincirinin kırılmasında yatıyor, daha da pekiştirilmesinde değil.

DIŞ TİCARET DEĞİL SANAYİLEŞME SORUNU

Demek ki, Türkiye'nin diŐ ticaret alanında karşılaştığı güçlüklerin ve tikanıklıkların temelinde, tüketime dayalı, kullandığı makina-teçhizat, diğer girdiler ve sermaye yönünden diŐa bağımlı, montajcı niteliği ağır basan sanayi yapısı yatmakta. Dolayısıyla sorun bir diŐ ticaret değil sanayileşme sorunu. Ülkenin sanayileŐmesi konusunda köklü yeniden düzenlemelere gidilmediği sürece diŐa ticaret böyle güçlüklerle ve tikanıklıklara sahne olmaya devam edecek. Sözkonusu köklü değişikliklerin sermayeden beklenemeyeceği ise bilinen bir gerçek.

BURJUVAZİNİN İÇ ÇELİŐKİLERİ

DiŐ ticaret bunalımı kapitalistler arasındaki çeliŐkileri su yüzüne çıkarmada da etkili oldu. Örneğin, Sanayi Odaları Birliği'nin ödemeler dengesi konusundaki raporunda, diŐ ticaretteki bunalımın temelinde ekonominin israfçı niteliğinin yattığı belirtiliyor ve batının tüketim modelinin benimsenmiş olması eleştiriliyor. Birliğe göre, sanayileŐmede üretim malı üretimine ağırlık verilmesi gerekli. Bunun için önerdikleri, sözkonusu alanları koruyucu bir gümrük politikası ile bu alanlardaki yatırımları ve üretimi artırıcı teşvik politikasının benimsenmesi. Bu nedenle, bir yanda bugünkü teşvik politikasının ithal malı üretim araçları kullanımını teşvik etmesi eleştirilirken diğer yanda da AET ile olan ilişkilerin gözden geçirilmesi isteniyor. Bu rapor Türkiye ekonomisinde son yıllarda belirginleşen bazı gelişmeleri belgelemesi bakımından önemli. Bunlardan birincisi, bazılarının "Anadolu ser-

mayesi" diye adlandırılan kesimin, esas olarak montajcı niteliği taşıyan, ithal malı girdiye dayalı dayanıklı tüketim malı üreten, tekeli İstanbul sermayesine yönelttiği eleştirileri, tepkiyi dile getirmesi. İkincisi ise, Türkiye sanayinin artık, tüketim için üretimden üretim için üretim aşamasına gelmesi. Ancak, günümüzde emperyalizmin nesnel koşulları gözönüne alındığında, böyle bir geçiş için gerekli köklü değişimlerin özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyeceği de ortada. Örneğin, sermaye çevreleri böyle bir geçişin ön koşulu olan, diŐa bağımlılık ilişkilerinin kırılmasına yanaŐmıyor. Zaten böyle bir görevi üstlenecek gücü de yok.

YENİ BİR PARİS KONFERANSI MI?

İkinci bir gözlem 1950'lerle ilgili. 1958'de diŐ ödemelerini yapamayacak duruma gelen Türkiye, yıl ortalarında Paris'de yapılan ve emperyalist ülkelerle Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi, bu ülkelerin güdümündeki kuruluşların katıldığı bir konferansta, parasının değerini düşürmek zorunda bırakılmıştı. Bir de, bu ülkeler ve kurumlarca önerilen ekonomik önlemleri almakla yükümlü kılınmıştı. Buna karşılık 350 milyon dolarlık yeni kredi açıldı Türkiye'ye. Bugünkü durumla 1958'deki arasında büyük benzerlikler var. İki olay da batının bunalım dönemlerinde ortaya çıktı. Bugün de IMF Türkiye'yi devalüasyon yapmaya zorluyor. DÇM yoluyla bugünü kurtarmaya çalışan MC hükümeti konsorsiyum toplantısını erteledi. Böylece devalüasyon konusunda diğer ülkelerden gelecek baskıları ertelediği kanısında. Ancak bir devalüasyonu ne kadar erteleyebileceği belli değil. Bundan önceki yaz sonlarına doğru yapılmıştı. Eğer bu bir eğilimi gösteriyorsa, 1976 yazından önce bir devalüasyon beklememek gerek. Kaldı ki devalüasyonun başarısı konusunda sermaye çevreleri içinde de anlaşmazlıklar var. Bir de, sermayenin her devalüasyondan sonra görülen sosyal ve siyasal çalkantıları hesaba katması gerek. Şimdilik, MC iktidarı siyasal bunalımları ön plana çıkartarak, siyasal bunalımın temelindeki ekonomik bunalımla birlikte ele alınmasını önlemeye çalışıyor.

BUNALIMDAN FAŐIZME

Burada önemli bir nokta, bunalım dönemlerinde sermayenin iç çeliŐkilerinin artması, belirginleşmesi. Son sıralarda Türkiye'de bunun pek çok örneği görüldü. Yukarıda sözü edilen rapor bunu kanıtlar nitelikte. Bir başka çatışma ise banka sermayesi ile tekel-ler arasında. Yalnız, unutulmaması gereken bir başka özellik daha var sermayenin. Bu da, bunalım dönemlerinde açmazlarla karşılaŐan sermayenin faŐizim uygulamalarına kayma yatkınlığı. Sermayenin sorunlarını çözmek için faşizme baŐvurmasının en son örneği 12 Mart'ta görüldü. Günümüzün bunalım koşullarında yinelenmemesi, demokratik güçlerin, sermayenin "kaba, sefih bir oyun üzerinden 12 Mart'a mümkün olduğunca sivil sarkma" girişimlerine karşı yürüttüğü mücadelenin baŐarısına bağlı. Böyle bir oyunun varlığından Őüphelenenler önce Şu soruyu cevaplamaları gerek: Acaba, üniversite ve gençlik olaylarının, hem de hükümet ortağı bir partinin militanları kullanılarak yoğunlaştırılması bir raslantı mı? Geçmiş bilmeyenlerin, geçmişten ders almayanların bugün ya da gelecekte başarılı olamayacakları unutulmamalı.

SERMAYE DERDİNİ ANLATIYOR



İşveren Başı:
"Enflasyonun nedeni,
sendika enflasyonu"

Günlük basından ve MC radyo - televizyonundan yansıtılan, yükselen işçi sınıfı eylemlerinin yerini bugünlerde başka görüntüler almaya başladı. Sıkıntısı çekilen tüketim mallarından, fiatların artmasına kadar varan her olguda SENDİKA ENFLASYONU suçlu olarak gösterilmekte. İşverenlerin sendikalara bu açık saldırı korosuna, Fransız işveren örgütlerinden birinin İstanbul'da bulunan yetkilisi de katıldı. İşverenlere "bütünleşelim" diye buyurdu. "Sendikaların uluslararası birleşmesi" karşısında işverenlerin de saflarını uluslararası planda sıkılaştırma çağrısı bu.

KORO BAŞLIYOR

Verim düşüklüğü anormalmiş, sebebi de sendika enflasyonu imiş. İşverenlerinde çalışma barışı kalmamış. Sebep? Yine sendika enflasyonu. Neden sendika enflasyonu sorusunun karşılığı da iki: Birincisi, siyasetin sendikalara girmesi, ikincisi, yasaların aşırı biçimde sendikaları himaye etmesi imiş.

Böyle başlayan koro, sürüyor gidiyor.

Bugünden daha yaygın olarak bilinmektedir ki, ekonomik buhranlar dünya kapitalist ekonomik sisteminin özünden gelmektedir. Üstüne üstlük montajcılığa ve tüketime dayalı sanayi, Türkiye'de daha sık tıkanıklıklar yaratmaktadır. Buhranın politik platformda yansması da burjuva partilerinin demokrasise, özgürlüklere karşı giriştikleri saldırılarda görülmektedir.

Gerçeklerin dünden daha yaygın bilinmesi, yarı daha yaygın bilineceği gerçeği, işçi sınıfının örgütlü güçleri ile gerçekleşiyor. İşçi sınıfının bu örgütlü güçleri ekonomik - demokratik platformda yeni boyutlara ulaşmakta. İşçiler, devrimci sendikalara yöneltilen 'beylik "koministlik" suçlamalarına kulak asıyorlar artık. 50 yıldır kullanılan bu silah artık etkili olamıyor. Burjuva demokrasi ilkelerinin demokratik güçlerin direnci sonunda işletildiği ortamda işçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesi yükselerek gelişiyor.

BİR BAŞKA GELİŞME

Artık işçilerin siyasetle uğraşmalarını gerektiği yönünde verilen sınıra da etkisiz kalmaya başladı. İşçiler, ekonomik mücadelenin yetmezliğini, politik ve ideolojik mücadele içlisünün gerek-

li olduğunu biliyorlar. İşverenlerin, "işçilerin burjuva partileri içinde politika yapabilecekleri" görüşünün işçilere benimsetilmesi için Türk-İş'e verdikleri görev, bu kuruluşca yerine getirilemedi henüz. Ve getirilemeyecek.

Kısacası, bugün işçi sınıfı, dünden işçisi değil. Nitelik değişikliği hızla gerçekleşiyor. Giderek, işçi sınıfı diğer emekçi kitlelerle kurmakta olduğu bağı da pekiştirmekte. Burası, sermaye sınıfı için en önemli noktaların başında geliyor. İşçi sınıfının politik bilinçlenmesine bir türlü engel olamadılar. Toplumun dinamosu işçi sınıfının, emekçi kitlelerle bağlarını sıkılaştırmasına nasıl engel olabileceklerinin hesabı epeyce meşgul ediyor sermaye sınıfını.

NE YAPMALI ?

Geniş emekçi kitleler temel ihtiyaç maddelerinin her gün artan fiatları karşısında şaşkın. Çoğu kez de aradığı temel mallar piyasada yok. Ücretlerini arttırmak için direniş yapan, greve giden işçilerin eylemleri günlük gazetelerde, radyo-televizyonda boy göstermekte. Bir belediye reisi, işçilerin ücret zammı istemesi karşısında "çöpçü olmak" istediğini belirtmiş, bu da yayınlarda yer almış.

Patronlar da, başlattıkları koroyu "fiat artışlarının sebebi işçi ücretlerindeki aşırı taleplerdir" diye sürdürünce, "hayat pahalılığını" her lokma ekmekte hissederek emekçi kitleler, işçi sınıfı ile giderek sıklaşan bağlarını gevşetecekler, hatta kıracaklar. Yani emekçi kitleler işçi sınıfına DÜŞMAN edilecek.

YETERLİ Mİ ?

Verimin düşmesi, yani birtakım malların piyasada bulunamaması, fiat artışları, hasılı var olan buhranların tümü işçi sınıfına ve onların ekonomik örgütleri olan sendikalara yüklenmek suretiyle diğer emekçi sınıflarla işçiler diye-

lim ki birbirine düşman edildi, bu yeter mi?

Elbette yetmez, o halde başka şeyler de yapmalı.

Bunun yolu da yasalardan geçiyor. "Yasalar sendikaları aşırı koruyor" sözlerinin yaygınlaştırılması bunun için gerekli.

Çalışma Bakanı da koroya katılıyor. Hem de işçilerin yanında görünümü ile, işverenlere karşı çıkarak. Ama "sendika enflasyonundan" yakınlıkla. Sendikalar yasasının değişiklik hazırlıklarının hızlandığını, yakında açıklama yapacağını öğreniyoruz.

NASIL DEĞİŞİKLİK ?

Bir yandan, Çalışma Bakanlığınca bağlı İstanbul, Ankara gibi illerdeki bölge çalışma müdürlükleri devrimci sendikaların yetki işlemlerini geciktirmek için her gün yeni numaralar arayıp bulurlarken, diğer yandan korosan sendikalar işyerlerinde cirit atmakta, işçiyi rağmen yetki alarak önceden anlaşığı patronlarla kapalı kapı arkalarında dümenlerini çevirmektedirler. Patron - korosan sendika ilişkilerindeki oyunlar ortaya çıkaran müfettişlerin hallaç pamuğu gibi atıldıkları bilinmekte. İş mahkemelerinin referandum kararı vermesini önlemek için çevrilen dolaplar da ortada.

Kısacası sendikalar yasasının değiştirilmesi gerekli.

Patronlar da sendikalar yasası değiştirilmeli diyorlar.

Çalışma Bakanı da değiştirilmesi taraftan.

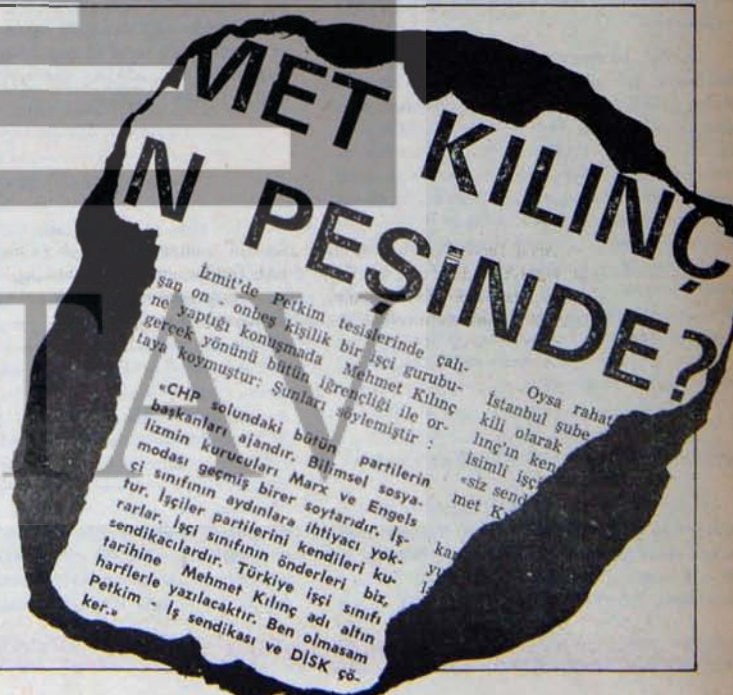
SAKLANMAYAN NİYETLER

Koronun son bölümünde sermaye sınıfı örgütlerinden birinin yetkilisi niyetlerini şöyle açıklıyor: 1317 sayılı yasanın iptal edilen maddeleri, iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak en kısa zamanda yeniden düzenlenmelidir.

BİR HABER ÜZERİNE

Zonguldak'da çıkan İşçi Davası adlı haftalık gazetesinin 5 Kasım tarihli sayısında Petkim-İş Sendikası Genel Başkanı hakkında bir yazı yayınlandı. "Mehmet Kılıncı Neyin Peşinde" başlıklı yazıda yandaki küpürde yer alan sözlerin Mehmet Kılıncı tarafından sarfedildiği ileri sürülüyor.

Herhangi bir belgeye dayanmadığı için daha önce bu haber üzerinde durmamıştık. Ancak, öğrendiğimize göre DİSK içinde söz konusu haberle ilgili tepkiler genişlemiş. Anlaşıyor ki Mehmet Kılıncı'yı yakından tanıyanların onun bu konuşmayı yaptığını ihtimal veriyorlar. Bazı sendikacılar Kılıncı'nın bu konuşmayı yapıp yapmadığını resmen sorduklarına göre, biz de bu konuda yapılacak açıklamayı bekleme durumundayız.



«İSMAİL CEM - ECEVİT TARTIŞMASI,» ÜZERİNE

METİN ÇULHAOĞLU

Politika Gazetesinde İsmail Cem ile CHP Lideri Ecevit tartışıyor. Tartışma konuları arasında, devlet ve bürokrasi üzerine olanı özellikle ilginç. En başta, taraflardan her ikisi de konunun "özel ilgi alanları" içine girdiğini söylüyor. Böylece de, konu üzerinde "derine gidilebileceği" anlaşması ile tartışma başlıyor. İlginç tezler ileri sürüldüğünü kabul etmek gerek. İlginç olmaktan da öte, Ecevit'in söyledikleri önemli. Çünkü en büyük siyasal partinin lideri olarak Ecevit'in söylediklerinin siyasal pratiğe uzantısı var. Ya da en azından böyle olacağını hesaba katmak gerek.

Siyasal parti aracılığıyla pratiğe uzanan düşüncelerin kaynağına gitmek zorunlu. Kaynak, İsmail Cem'in başlarda sorduğu bir soruyla ortaya çıkıyor: Devlet, "sınıfsal bir araç mıdır?"

DEVLET BAĞIMSIZ MI?

Tartışmanın kaynağı bu soru. Ancak bu sorunun da kaynağına gitmek gerekiyor. Bu da, soruya yol açan nesnel ve nesnel olmayan verilere eğilmekle mümkün. Gerçekten de, devleti sınıf ya da sınıflardan bağımsız görmenin nesnel ve nesnel olmayan temelleri var. Nesnel olmayan temel, idealist mantık. Devletin, genel olarak topluma yabancı oluşunu, sınıflardan bağımsızlık biçiminde değerlendirmek. Daha da somuta inilebilir. Devletin kişilikleşmiş biçimi olan bürokrasi, genel olarak bazı imtiyazlara sahip. Bunlar, burjuvazinininkilere kıyasla daha kurumlaşmış imtiyazlar. Bürokrasiyi topluma yabancı yapan unsurlardan biri bu. Ancak bu onun burjuvaziye yabancı oluşu anlamına gelmiyor. Çünkü son tahlilde bu imtiyazlar burjuvazinin genel ve sınıfsal imtiyazlılığının yani egemenliğinin güvencesi. Bunların korunması için birer araç. Örneğin kimi ülkelerde polis öldürmenin burjuva öldürmekten daha büyük suç oluşu, polisi burjuvazinin dışında ve üzerinde yapmaz. Mesele bu kadar basit.

Yanılığının nesnel olan temeli ise, devletin belirli dönemlerde gerçekten de sınıflardan bağımsız bir niteliğe sahip olması. Ancak, söylediğimiz gibi, bunun koşulları belirli ve kısıtlı. Birincisini Alman İdeolojisi'nde Marksçılık yapıyor: "Devletin bağımsızlığına sadece zümrelerin, çıkar zümrelerinin gelişerek sınıflar haline gelemedikleri ülkelerde rastlanmaktadır bugün. Yani, öteki gelişmiş ülkelerde ortadan kalkmış olan zümrelerin hala bir rol oynayabildikleri; yani karma bir düzenin hüküm sürdüğü ve halkın belli bir bölümünün öteki bölümler üzerinde hakimiyet kuramamış olduğu ülkelerde rastlanmaktadır."

İkinci koşul ise bağımsızlıktan çok arabuluculukla ilgili. Sınıfsal çatışmaların son derece keskinleştiği dönemlerde, toplumun kendi kendini yıkıp yok etmemesi için, devlet sınıflar arasında bir uzlaştırıcı görevi üslenebiliyor.

TÜRKİYE'DE DEVLET VE BÜROKRASI

Artık Türkiye'ye dönmek gerek. Devletin "sınıfsal bir araç" olup olmadığı, Türkiye'de daha çok soruluyor. Çünkü Türkiye'nin "çok kendine özgü" bazı koşulları olduğunu söylemek kolay. Ancak yalnızca söylemek kolay, "özgünlük" adına söylenenlerin çoğunu kanıtlamak ise imkansız.

Alman İdeolojisi'nden yapılan alıntıda belirli koşullar öngörülüyor. Bu koşulları, bu ortamı Türkiye yıllar önce aştı. Türkiye'de bugün sınıfların değil, zümre ya da tabakaların varlığından söz etmek, en azından 60 yıl geride kalmak demek. Ancak şu söylenebilir: Türkiye'de sınıfların toplumda netleşmesi, gelişmiş kapitalist ülkelerle kıyaslandığında görece olarak yeni. Bu ise bizi yalnızca şu sonuca götürür: Türkiye'de, egemen sınıf burjuvazi ile bürokrasi arasındaki diyalog batıdaki kadar köklü bir geleneğe sahip değil. Bu geleceksizliğin pratiğe yansıyan bir çok sonucu var. Bu sonuçlar kimilerini Türkiye'de bürokrasinin hiç bir sınıfın "mal"ı olmadığı genel sonucuna götürüyor. Böylelikle, Türkiye'de çok "orijinal" koşulların varlığından söz ediliyor.

Burjuvazi-bürokrasi diyalogundaki yetersizlikten çok daha "orijinal" sonuçlar çıkarmak doğru değil. Hele, bürokrasinin burjuvaziden bağımsızlığı ve ayrıca bir "bürokratik ideoloji"nin varlığı gibi sonuçlar çıkarmak hiç doğru değil. Türkiye'de bu sonucu ortaya koyan bir dönemin yaşandığı ileri sürülüyor: 1923-1950 dönemi. Oysa bu dönemde olup bitenler, bürokrasinin güçlenen burjuvaziden bağımsızlığını değil, tersine bağımlılığını kanıtıyor. İlk olarak 1930'ların Devletçiliğinin (kimileri buna bürokrat egemenliğinin zirvesi diyor) dünya bunalımının etkilerinden korunmak için burjuvazinin koştuğu bir sığınak olduğunu hatırlamak gerek. İkinci hatırlatmayı, 1895'te, "Halkçılığın Ekonomik İçeriği"nde Lenin yapıyor: "bürokrasi, burjuvazinin derebeylere karşı, daha genel olarak eski soylu kurumlarının temsilcilerine karşı ilk siyasal silahıdır: soylu toprak sahiplerinin değil, burjuvazinin siyasal egemenlik sahnesine ilk çıktısıdır."

Devletin ve onun bürokrasinin "sınıfsal bir araç" olup olmadığı konusunda söylenecekler, bunlar. Türkiye'ye özgü temel farklılıklar aramak kısır bir çaba. Ama Türkiye'nin bugünkü somut politik koşullarına ilişkin çözümler yapmanın anlamı büyük. Bunun için, geçerli olan genel teorik çerçeveler reddetmek değil, içini Türkiye pratiğiyle doldurmak gerekiyor.

MC'NİN DEVLET HAREKATI

Bugün MC iktidarının "sınıfsal tabanının daralması" gözleminde hareket ediyoruz. Sınıfsal tabanı daralan MC, Devlet üzerindeki gücünü, egemenliğini artırmak istiyor. Sınıfsal iktidarını sürdürebilmek için, tabandan kaybettiğini ancak bu şekilde kapatabileceğini düşünüyor. Bu nedenle MC, genel olarak tüm devlet kurumlarında kesin egemenlik savaşı açmış durumda. Dikkat edilmesi gereken şu: MC devlet ile karşı karşıya değil. Yalnızca, MC'nin tabandaki kayıpları, Devlet organları üzerinde daha büyük bir egemenliği gerektiriyor. Genel olarak "faşizmin tırmanışı" denilen olgunun devlet ve bürokrasi üzerindeki yansıması, bu. İşte bu açıdan, Ecevit'in seçim konuşmalarına hakim olan temada gerçek payı bulmak mümkün.

Sıradaki soru şu: MC niçin devleti yeniden fethetme zorunda kalıyor? Sorunun cevabı bir ölçüde açık: Türkiye kapitalizminin içinde bulunduğu bunalım, burjuva devletini bir bütün olarak tutan bağları, burjuvaziyle olan bağları zayıflatıyor. Türkiye burjuvazisinin "dikensiz gül bahçesi" niteliğinde bir devlet mekanizmasına ihtiyacı var. Bu ihtiyacı karşılamanın yolu, mekanizmanın unsurlarına belirli imtiyazlar tanınmasından, doyurucu ödemelerden geçiyor. Oysa Türkiye burjuvazisinin bu isteğini Türkiye kapitalizmi karşılayacak durumda değil. Devlet mekanizmasının her kesimi için karşılayamıyor. Dolayısıyla, bürokrasinin belirli kesimlerinden yana genel tercihlerde bulunuyor. Bu tercih bürokrasinin "en güçlü" ve "etkili" kesiminden yana kullanılışı ise doğal. Tercih dışı kalan kesimler için uygulanan yöntem ise oldukça kestirme: Tasfiye ve kendine bağlı kişileri yerleştirme. Günlük konuşmalarda buna "devlet kadrolarının faşistleştirilmesi" diyoruz.

REJİM SORUNU

İsmail Cem-Ecevit tartışması ile başladık, öyle bitirelim. Cem soruyor: CHP sosyal ve ekonomik konulara verdiği ağırlığı azaltarak rejim meselesini ön plana çıkardı. Bazı çevreler bunu CHP'nin yeniden bürokratlaşması biçiminde yorumluyorlar, ne dersiniz?

Nezaketsizliği göze alarak, bize sorulmayan bir soruya cevap verelim: Bugün, Türkiye'deki ilerici demokrat güçler rejim sorununu ikinci plana atma lüksüne sahip değiller. Nasıl "yorum"lanırsa yorumlansın: çünkü gerçekten de gündemdeki sorun, demokrasi mi, faşizm mi sorunu.

BM İSRAİL'İN MASKESİNİ İNDİRDİ

Geçtiğimiz Salı günü BM Genel Kurulu'nun 35 red ve 32 çekimser oya karşılık 72 oyla kabul ettiği karar tasarısı, siyonizmle ırkçılığı eş tutarak, İsrail'in çağ dışı ideolojisini belgelerine geçiriyor ve onun saldırgan politikasını takbih ediyordu. İsrail ve müttefiki ABD, diğer emperyalist - kapitalist ülkelerle birlikte dünya örgütünde yalnız kayırlardı.

EMPERYALİZM VE YAHUDI BURJUVAZİSİ İTTİFAKI: SİYONİZM

13 Mayıs 1948'de resmen ilan edilmişinden bu yana İsrail kendi toprakları içindeki ve Filistin'deki Arap halkına karşı bir sindirme ve asimilasyon politikası uygulamıştır. Temel politikası ise, Orta Doğu'daki Arap ülkelerine karşı bir genişleme - yayılma politikası olmuştur. Kurulacak yeni devletin, siyonist liderler aracılığıyla kendi kontrolünde olacağına düşünen ABD, II. dünya savaşından sonra İngiliz emperyalizminin zayıflamasından yararlanarak Orta Doğu'da bir İsrail devletinin kurulmasına ön ayak olmuştur. ABD'nin ve daha sonra onun bu politikasını kendilerine rehber edinen diğer emperyalist ülkelerin isteği, bölgedeki ham madde kaynakları üzerinde tekellerin çıkarlarının sürdürülmesi olmuştur. II. dünya savaşın-

dan sonra Arap ülkelerinin emperyalizme karşı uyanarak ekonomik bağımsızlıklarına sahip çıkmaları ABD'yi buna mecbur etmiştir. Yalnız ABD değil bütün Batılı emperyalist ülkeler, Yahudi burjuvazisinin ideolojisi olan siyonizmi desteklemiştir.

YAHUDİLER ARASINDA DA İRK AYRIMI YAPILMAKTADIR

İsrail devletinin ırkçı politikası herşeyden önce kendileri de Yahudi sayılan halk üzerinde kendisini göstermektedir. Yahudi halkı üç kasta bölünmüştür: Sabralar, Akşenazimler ve Sefardimler. Sabralar en yüksek ayrıcalıklara sahiptirler ve devlet yönetiminde söz sahibi olanların çoğu bu gruptandır. Arap ve Afrika ülkelerinden İsrail'e gelip yerleşen Sefardimler ise birçok haklardan yoksundurlar, fakat nüfusun yüzde 42'sini onlar meydana getirmektedir. Sefardimler'in çocuklarının yüzde 80'inin ilkokuldan sonra orta öğretime devam etmesi olamamaktadır. 1971 yılında 200 kadar siyah Yahudi ABD'den İsrail'e göç ettiklerinde, "Yahudi ırkının arılığı" tezi sarsılan İsrail yetkilileri bu göçmenlerden geriye dönmelerini istemek zorunda kalmışlardır.

ARAP HALKINA KARŞI JENOSİD

Yahudi sayılan halka karşı bu yöntemleri uygulayan İsrail egemen sınıfları, ülke içindeki ve hele işgal altındaki topraklarda yaşayan Arap'lara karşı daha da şoven bir tutum içindedirler. İktidarın geçirdiği 150 kadar yasa, askeri yetkililere, Arap'lara karşı 'toplul cezalandırma', seyahat özgürlüklerini kısıtlama, evlerinde tutuklama vb. yetkisi vermiştir. İsrail yönetimi, 1948'den bu yana Arap'ların topraklarını ellerinden alacak yasalar çıkarmaktadır. Bu yolla Arap'ların elinden 120000 hektar toprak zorla alınmıştır. Ayrıca uzun yıllar Arap işçilerinin genel işçi federasyonu olan Histadrut'a üye olmaları yasaklanmıştır. Bu yasak resmen kaldırılmışsa da bu hak fiilen elde edilememiştir. Bazı iş kollarında Arap'ların çalışması ise tamamen yasaktır. Yahudi ailelerin yüzde 92'sinin sağlık hizmetlerinden yararlanma olanağı varken, bu oran Araplar için yüzde 40'dır. 112 Arap köyünde sihi



HANGİ "ŞEREF'E ?

yardım tesisi yoktur. Arap nüfusun yüzde 43'ü hiç eğitim görmemiştir.

İsrail Kudüs sorununda da ırkçı bir politika içindedir. Şehrin Arap kesimi işgal altındadır ve idari sistemi değiştirilmiştir. İsrail yöneticileri, nüfus ihracı yoluyla 900 000'lik bir "Büyük Kudüs" yaratarak dünyayı bir oldu bittiyle karşılaştırmak istemektedirler. Aynı şekilde Tel Aviv, 300 000 Arap Gazze'den sürmüştür. Bunlar, zorla Kuzey Sina'ya yerleştirilmiştir. 1967 - 70 arasında İsrail kuvvetlerinin işgal ettikleri topraklarda 7000 ev yıktıkları, 5000 sivil öldürdükleri bilinmektedir.

GÜNEY AFRIKA VE İSRAİL İTTİFAKI GELİŞİYOR

İsrail yalnız Orta Doğu'da ırkçılığı uygulamakla kalmamakta, Afrika'da ırkçılığın ve yeni sömürgeciliğin kalesi olan Güney Afrika ile de sıkı işbirliğine gitmektedir. Güney Afrika ile İngiltere arasındaki ilişkileri düzenleyen "Güney Afrika Vakfı" adındaki tekel, 1967'den sonra İsrail'e de bağlantıları kurmaya başlamıştır. Simon Peres bu işle görevli komitenin başına geçmiştir. BM'nin, ırk ayrımı nedeniyle G. Afrika'ya diplomatik ilişkileri kesme çağrısına rağmen İsrail, 1967 savaşından sonra, daha önce kestiği ilişkileri yeniden kurmuştur. Uzun yıllar İsrail ABD'den sonra en çok mali yardımı G. Afrika'dan görmüştür. 1967'de G. Afrika'daki siyonistlerin topladığı 10 milyon sterlin İsrail'e gönderilmiştir. 1970'de, Güney Afrika Sınai Kalkınma Şirketi İsrail'e büyük bir kredi açmıştır. G. Afrika'da iktidarda bulunan Milliyetçi Parti'nin gizli faşist kuruluşu olan "Broerderbond"un, 1967 savaşından sonra İsrail kuvvetlerine yardım ettiği bildirilmektedir. Ekonomik bütünleşme de ilerlemektedir. G. Afrika hükümeti, ülkedeki siyonistlere topladıkları fonları İsrail'e geçirme izninin karşılığında, bu fonların bir kısmının G. Afrika tahvillerine yatırılmasını istemektedirler. İsrail'in en büyük yatırım şirketlerinden biri olan Africa - İsrail şirketine G. Afrika'lı hissedarların oranı yüzde 25 kadardır. BM'in 1969'da aldığı, G. Afrika ile her türlü ulaşım bağıni kesme çağrısına karşılık, İsrail, G. Afrika ile Avrupa arasındaki bağlantının geliştirilmesi için elinden geleni yapmaktadır. İsrail ile G. Afrika arasındaki silah alışverişleri de hızlanmıştır.

SİYONİSTLER NAZİLERLE DE İŞBİRLİĞİ YAPMIŞLARDIR

Bu arada, Siyonist liderlerin II. dünya savaş sırasında NAZİ'lerle işbirliği yaptıkları bugün verilerle ortadadır. NAZİ'lerle ilişkilerin, İsrail'in ilk devlet başkanı Chaim Weizmann, ondan sonra

gelen Moshe Sharett, İsrail başbakanlarından David Ben-Gurion, Macar siyonist lideri Rudolf Kastner gibileri tarafından kurulduğu daha sonra öğrenilmiştir. 1939'da Hitler'in Yahudi sorununa "son çözümlü"nü hazırladığı aralarda, siyonist liderlerin SS lideri Adolf Eichmann'la ilişkiye geçerek bir kısım yahudinin Filistin'e gönderilmesini istedikleri, yolcuların büyük siyonistler arasında özenle seçildiği, buna karşılık siyonist liderlerin Eichmann'a yoksul yahudiler arasından toplama kamplarına gönderecek 40000 kişi seçmekte yardımcı oldukları bilinmektedir.

Zamanın Macaristan'daki Yahudi ajansının lideri Rudolf Kastneri, SS lideri ile, tutuklu zengin yahudileri 1000'er dolar karşılığında kaçırmaları için anlaşmıştır. Kastner, daha sonra, söz konusu anlaşmanın, sadece bunun için ödeme yapabilecekleri ilgilendirdiğini kabul etmiştir. Bu anlaşma Nazilere 200.000 dolar, 200 kilo altın, 750 gram platinyum sağlamıştır. Aynı günlerde de Macaristan'da yüzbinlerce Yahudi Oswiecim'e gönderilerek katledilmiştir. Daha sonra, kamplardaki Yahudilerin başlarına geleceği bilmeleri halinde Nazilere hazırladığı akibetter kendilerini kurtarabilecekleri arlaşılmıştır. Siyonist lider, birkaç zengininin hayatını kurtarmak için yüzbinlerce kişinin hayatını feda etmiştir. Aynı Rudolf Kastner daha sonra İsrail Sanayi ve Ticaret bakanlığında sorumlu mevkilere getirilmiştir. İsrail halkına ihaneti anlaşıldıktan yani deşifre olduktan sonra 3 Mayıs 1957'de zevahiri kurtarmak isteyen İsrail gizli polisi tarafından öldürülmüştür. II. dünya savaş benzeri birçok örneğe tanıklır.

SİYONİZME KARŞI MÜCADELE

O gün de bugün de siyonizme karşı en etkin mücadeleyi sosyalistler vermektedir. Siyonizmin sınıf temelini anlaşılmaması ancak sosyalist açıdan mümkün olmaktadır. İsrail Komünist Partisi'nin 14. Kongresi, Siyonizmi, "Yahudi burjuvazisinin emperyalizm dönemindeki ideolojik aracı" ve Yahudi burjuvazisinin emperyalist gericilikle işbirliğinin temeli olarak tanımlamıştır. En kararlık emperyalist güçlerle işbirliği yapmada Yahudi burjuvazisi bu aracı geniş biçimde kullanmıştır. 1969 - 72 döneminde İsrail Komünist Partisi üyelerinin yüzde 22 oranında arttığı bilinmektedir. Parti, hem Yahudi hem de Arap işçilerini biraraya getirmektedir. Demokratik hakların kısılmasına ve insan haklarının ihlaline karşı mücadele eden parti, devlet polisinin, resmi "ideoloji"yi benimseyenlere karşı giriştiği baskılara dikkat çekmektedir. Parti, İsrail'de faşizm tehlikesinin arttığını belirtmektedir.



BEN GURION: SİYONİST DEVLETİN KURUCULARINDAN

SİYONİZME KARŞI KARARIN ANATOMİSİ

MEHMET AKOZER

BM Genel Kurulu geçen hafta siyonizmle ırkçılığı eş tutan bir karar tasarısını kabul etti. Genel Kurul'daki oylamanın bazı yönlerini inceleyerek kararın anti - emperyalist niteliğini ortaya koymak mümkündür.

KARARA KARŞI CEPHE

Genel Kurul'da karar tasarısına karşı 35 red oyu kullanılmıştır. 35 oyun 19'u, içlerinden 13'ü NATO üyesi olan, Avrupa'nın ve Amerika'nın en büyük kapitalist - emperyalist ülkelerine aittir. 16'sı ise, ABD, İngiliz, Fransız ve Batı Alman emperyalizmlerinin ekonomik ve politik baskı ve sömürüsü altındaki Latin Amerika ve Afrika ülkesidir. Karara red oyu veren bir tek Asya ülkesi yoktur.

Tasariya red oyu veren 16 Latin Amerika ve Afrika ülkesinin durumları şu ipuçlarını vermektedir. Bunların 11'i Orta veya Güney Amerika ülkesi, 5'i Afrika ülkesidir. Birinci 11'in bir kısmı yeni bağımsız olmuş, ekonomik olarak geri ve ABD'nin yeni tip sömürgeleri durumundadırlar. Ekonomik olarak görece daha ileri durumda olan diğer bir kısmı ise Kalkınma İçin İttifak, Orta Amerika Ortak Pazarı, İnter - Amerika Kalkınma Bankası vb. örgütlerle emperyalist sisteme sıkı sıkıya bağlanmış ülkelerdir. Çoğu, Amerika Devletleri Örgütü üyesi olan bu ülkeler askeri olarak da ABD'nin bölgedeki çıkarlarını korumaktadırlar. Karara olumlu oy kullanan sadece 3 L. Amerika ülkesi vardır. Bunlardan biri Meksika'dır. İkincisi, nüfusunun yüzde 45'i Afrika kökenli olan ve kendisi ırkçılık sorunuyla başa çıkmaya çalışan Guyana'dır. Üçüncü ülke olan Brezilya'nın tutumu ise başka etkenlere bağlıdır.

Öte yandan, tasariya karşı çıkan ve Afrika ülkelerinin sadece sekizde birini temsil eden 5 ülke de tümüyle ABD ve Avrupa emperyalizmine bağımlı ülkelerdir. Örneğin, kişi başına geliri 300 dolara ulaşmayan Fildişi Sahili eurodolar piyasasına giren ilk siyah Afrika ülkesidir. Ayrıca çoğu, ırkçı Güney Afrika rejimiyle ittifak içindedirler.

5 ÖZEL DURUM

NATO üyelerinden sadece Türkiye tasariya olumlu oy kullanmış, Yunanistan da çekimsiz kalmıştır. Bu iki ülkenin de Genel Kurul'un bu dönem toplantılarında Kıbrıs gibi bir sorunları vardır ve bu konuda Arap ülkelerinin desteğine yada tarafsızlığına muhtaçtırlar. Karara çekimsiz kalan tek ileri kapitalist ülke ise Japonya'dır. Emperyalist rekabet merkezlerinden biri olan Japonya son yıllarda Arap ülkeleriyle ilişkilerini geliştirme çabasındadır. Öte yandan ırkçılıkta dünyada birinci sırayı alan ve Genel Kurul'un hemen her oturumunda bu yüzden kınanan Güney Afrika ve yine faşist İspanya oylamaya katılmayarak, herhalde gülünç duruma düşmek istememişlerdir.

SOSYALİST DÜNYA, ASYA VE AFRİKA ÜLKELERİ

Buna karşılık Asya ve Afrika'nın gelişmekte olan ülkelerinin ezici çoğunluğu, karar tasarısının arkasında bir tek cephe oluşturmuşlardır. Karara olumlu oy kullanan 72 ülkenin 55'i çeşitli rejimlere sahip, bir kesimi kapitalizmle sosyalizm arasında karar vermeye çalışan gelişmekte olan ülkelerdir. Bu 55 içinde sadece Türkiye NATO üyesi ve yine Türkiye, İran ve Pakistan olmak üzere 3'ü CENTO üyesidirler. Öte yandan 55 ülkenin 49'u Asya ve Afrika ülkeleridir. Bilindiği gibi Asya ve Afrika, tarafsızlığın ve bağılantısızlığın kalesi olarak tanınmaktadır. Öte yandan söz konusu 55 ülkenin dışındaki ülkelerin tümü sosyalist, yada işçi sınıfı iktidarı altında sosyalizm yolunda yürüyen ülkelerdir. Sosyalist ülkelerle birlikte, 72 lehçe ülke arasından anti-emperyalist ve ilerici ülkelerin sayısı 29'dur. Tüm emperyalist - kapitalist blokun kararın aleyhinde cephe tuttuğu düşünülürse, bu gerici odayın karşısında Genel Kurul'da güçler dengesinin tasarının lehine dönmesinde sosyalist ülkeler dahil olmak üzere sayıları 30'a yaklaşan anti - emperyalist ülkenin ağırlığı ortaya çıkmaktadır.

BM üyesi Asya ülkelerinin yüzde 75'i, Afrika ülkelerinin de yüzde 60'ı tasarının lehinde oy kullanmışlardır. Karara çekimsiz kalan Afrika ülkeleri de yüzde 25'i aşmaktadır. Bu Afrika ülkelerinin tutumunda önemli bir gelişmenin göstergesidir. Bundan sekiz yıl önce 1967'de, BM'nin İsrail kuvvetlerinin işgal altındaki topraklardan derhal çekilmesini isteyen kararına Afrika ülkelerinin çoğunluğu destek olmamıştır. Bu tutumda 1972'ye dek önemli bir değişiklik görülmemiştir. Fakat artık güçler dengesi tamamen tersine dönmüştür. Afrika ülkeleri hızla yeni - sömürgecilğe ve onun ırkçılık politikasına karşı uyanmaktadır. İsrail'in ırkçı Güney Afrika rejimiyle ittifakı, siyah Afrika'nın İsrail'e karşı uyanmasını hızlandırmıştır. Öte yandan tasarının lehinde oy kullanan Mısır dışındaki 26 Afrika ülkesinin yarısından fazlası 15 yılı aşkın süredir, yüzde sekseni ise 10 yılı aşkın süredir bağımsız birer devlettir. Karara karşı çıkan yada çekimsiz kalan ülkelere ise yeni bağımsız olan ve emperyalizme bağımlılığı azalmamış ülkelerin oranı artmaktadır. Bu da Afrika'da güçler dengesinin sömürgecilğe karşı gelişmesinin nesnel bir doğrultusu olduğunu göstermektedir.

BM VE KAPİTALİZMİN GENEL BUNALIMI

Bütün bunlar, BM Genel Kurulu'nda kabul edilen kararın emperyalizm ve sömürgecilik için bir yenilgi, anti-emperyalist ve ilerici güçler için de bir başarı olduğunu kanıtlamaktadır. Diğer bir deyişle, Genel Kurul'da yapılan oylama sadece siyonizm için bir oylama değildir; aynı zamanda emperyalizm ve yeni - sömürgecilik için yapılmış bir referandum niteliğindedir. Ve ABD'nin ve tüm kapitalist - emperyalist bloğun Genel Kurul'da uğradığı yenilgi, kapitalizmin genel bunalımının artık BM içine de yansımaları göstermektedir. Dünya sosyalist sistemi güçlenmekte, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi emperyalizmin etki alanını daraltmaktadır. BM'den artık istediği kararı çıkartmayan emperyalist - kapitalist blok, bundan sonra dünya örgütünün aleyhinde bulunmaya devam edecektir.

Kapitalist - emperyalist bloğun kararın karşısında tek cephe oluşması bir raslantı değildir. Çünkü siyonizm Yahudi burjuvazisinin ve uluslararası finans gruplarının tekelinde ve hizmetinde gerçekten ırkçı bir ideolojidir. İrkçılık, bir ulusun yada halkın ezilmişliğinin doğal sonucu değildir; emperyalist burjuvazinin diğer halkları ezme ve sömürme, kendisiyle aynı ulustan olan işçi ve emekçi kitleler üzerindeki sömürüsünü sürdürme aracıdır. İkinci dünya savaşı sırasında Yahudi halkına kan kusturan tekelciler bugün bir başka ırkçılığı, Yahudi ırkçılığını desteklemektedirler. Emperyalizm, siyonizmi, Orta Doğu'daki sömürüsünü sürdürmek için desteklemektedir. Siyonizm, bağımsızlık mücadeleleriyle bu sömürüye direnen ve Afrika'da sömürgecilği parçalayan Arap halklarını ezme ideolojisidir bugün.

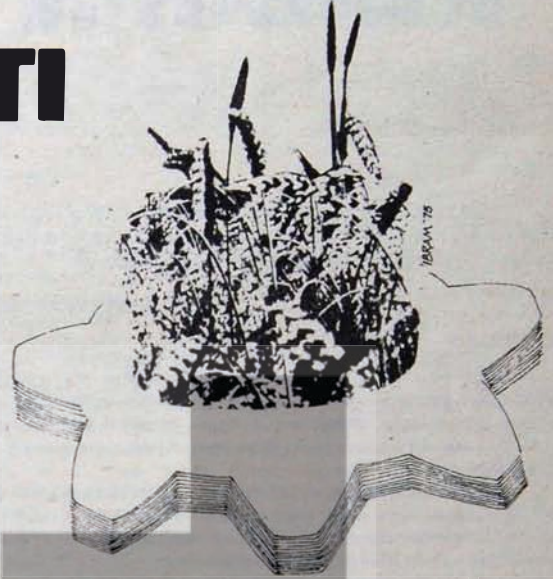
Siyonizmin gerici, ırkçı niteliğini, bu ideolojinin Rusya'da devrimci mücadeleye sızmasına karşı mücadele etmiş olan Lenin o zaman ortaya koymuştur. Lenin, siyonizmin Yahudi emekçilerinin de düşmanı olduğunu şu sözlerle belirtmektedir: "Kapitalistler, değişik inanışlara, değişik uluslara ve değişik ırklara mensup işçiler arasında nefret tohumu sokmaya çalışırlar. Emegiyle yaşamayanlar, sermayenin iktidarına ve gücüne dayanarak iktidarda tutulurlar. Zengin Yahudiler, tıpkı zengin Ruslar ve bütün ülkelerdeki zenginler gibi, işçileri ezme, onları soymak ve bölmek için ittifak içindedirler." İsrail ırkçılığının yalnızca Arapları hedef almadığı, ülke içinde de çeşitli kökenden gelen Yahudiler arasında açıkça ayırım uygulandığı bugün verilerle kanıtlanmıştır. Arap ve Afrika ülkelerinden İsrail'e gelen Yahudiler ezilmektedir. İkinci dünya savaşı sırasında büyük Yahudi kapitalistlerin Nazilerle anlaşarak binlerce Yahudi'nin katledilmesine göz yumduğu da artık bilinmektedir.

BM Genel Kurulu'nun son kararı, bir gerçeğin dünya önünde açıkça ilan edilmesinden çok, emperyalizmle ırkçılık arasındaki ittifakın teşhir edilmesi açısından önemlidir. Anti - emperyalist güçler, dünya örgütünün yarısından çoğunu bu somut hedef karşısında biraraya getirebilmişlerdir. Bu yüzden bir zafer kazanmışlardır.

BULGARİSTAN TARIMINDA KOLLEKTİFLEŞME İLERİ DÜZEYE ULAŞTI

SON BEŞ YIL İÇİNDE, KOOPERATİF ÇİFTLİKLERİN, DEVLET ÇİFTLİKLERİNİN VE TARIMSAL GİRDİLERİ KULLANAN SANAYİ KURULUŞLARININ BİRARAYA GETİRİLMESİYLE 170 KADAR TARIM-SANAYİ KOMPLEKSİ KURULDU. TARIM-SANAYİ KOMPLEKSLERİNİN ORTALAMA TOPRAK BÜYÜKLÜĞÜ 230000 DÖNÜM.

1956-1972 ARASINDA BULGARİSTAN'DA TARIMDA ÇALIŞANLARIN SAYISI YARI YARIYA AZALIRKEN KİŞİ BAŞINA VERİMLİLİK 5 KAT ARTTI. YİNE AYNI DÖNEMDE TARIMDA KULLANILAN MEKANİK VE ELEKTRİK MAKİNALARIN GÜCÜ DÖNÜM BAŞINA 100 MİSLİ YÜKSELMİŞTİR.



Son beş yıl içinde Bulgaristan tarımında üretimin örgütlenmesinde önemli değişiklikler gerçekleştirildi. Sosyalist ekonominin ileri teknolojik yapısına dayanarak, kooperatif çiftliklerin, devlet çiftliklerinin ve tarımsal girdileri kullanan sanayi kuruluşlarının biraraya getirilmesiyle 170 kadar tarım-sanayi kompleksi oluşturuldu.

Bulgaristan'da, tarımsal üretimin örgütlenmesinde uygulanan yöntemlerin oluşturduğu elverişli ortamda tarımsal üretim hızla artmıştır. Toplam tarımsal üretim 1948 yılı için 100 olarak kabul edildiğinde, bu miktarın 1960'da 148.5'e, 1965'te 173.8'e, 1972'de de 221.5'e yükseldiği görülmektedir.

BULGARİSTAN GERİ BİR TARIM ÜLKESİYDİ

9 Eylül 1944 sosyalist devriminden önce Bulgaristan geri bir tarım ülkesiydi. 1946'da, 30 dönüme kadar büyüklükteki küçük tarım işletmelerinin toplam işletmeler içindeki oranı yüzde 42.6'ydı. Ancak bu işletmelerin elindeki toprakların yüzdesi ise 14.2'den ibaretti. Buna karşılık 100 ile 200 dönüm arasındaki işletmelerin yüzdesi 6.8 iken bunların ellerindeki toprakların yüzdesi 19.5 kaddı. Diğer bir deyişle, Bulgaristan ekonomisinin temelini oluşturan tarım, küçük meta üretimine dayalıydı ve eşitsiz bir toprak dağılımı egemendi. Bunun sonucu da, üretimin nicelik ve nitelik olarak düşüklüğü, yiyecek ve sanayinin girdi ihtiyacının karşılanamaması ve dışa bağımlılıktı.

Bulgaristan'da sosyalist iktidarın tarımında izlediği politika baştan beri, küçük işletmelerin birleştirilmesi, üretimin modernizasyonu ve tarımda sermaye kullanımının yoğunlaştırılması oldu. Ancak bu politikanın hangi koşullar içinde uygulanacağı, ekonominin diğer sektörlerindeki duruma, kentlerde yaşayan nüfusun tüketim düzeyine vb. bağ-

lıydı. Birden son aşamaya atlamaya çalışmak bilimsel bir politika olmazdı. Bu nedenle, tarım işletmelerinin kollektifleştirilmesi belli aşamalara göre gerçekleştirildi.

KOLLEKTİFLEŞTİRME SÜRECİNDE AŞAMALAR.

Kollektifleştirme sürecinin ilk aşaması 1944'de başladı. 1948 yılı sonunda 1100 kadar kooperatif çiftlik kurulmuştu. Bu kooperatiflerin kontrol ettikleri alan ise 3 milyon dönümdü. Georgi Dimitrov'un kooperatifleşme planına göre, üretim araçları kooperatifin malı olacak, buna karşılık topraklar kooperatif üyelerinin mülkiyetinde kalacaktı. Kooperatif geliri, büyük ölçüde harcanan emeğe göre ve kısmen de toprağın oranına göre paylaşılıyordu. Köylülerin kooperatiflere sundukları toprak üzerinden rant biçiminde ödenen bu ikinci tür gelir payı giderek azaldı. 1962'den sonra, kooperatif gelirlerinin tümü, üyelerin harcadığı emeğe göre dağıtmaya başlanacaktı. Kollektifleştirme sürecinin ilk dönemi olan 1958'in sonuna dek 1 milyon 103 bin köylü ve onlara ait 12 milyon toprak parseli 3290 kooperatif içinde birleştirilmişti. Ortalama çiftlik büyüklüğü 11000 dönüm kadardı.

Kollektifleştirme sürecinin ikinci aşaması 1958-59 yıllarında gerçekleştirildi. Bu dönemde kooperatif çiftlikler yeniden birleştirilerek ortalama toprak büyüklüğü artırıldı. Kooperatiflerin sayısı 932'ye indirildi, ortalama toprak büyüklüğü 42000 dönüme çıkarıldı. Bu gelişme tarımsal üretimin artmasında itici bir unsur oldu.

Tarımda kollektifleştirme sürecinin üçüncü aşamasına 1970'lerin başında geçildi. Üçüncü aşama tarım-sanayi komplekslerinin kurulmasına dayalıdır. Şu anda ülkede faaliyette bulunan 170 tarım-sanayi kompleksinin ortalama ola-

rak 230000 dönüm toprağa sahip olduğu bildirilmektedir.

KÖKLÜ KOOPERATİF HAREKETİNİN KATKISI

Ülkedeki köklü kooperatifçilik geleneğinin, tarımda sosyalist kollektivizasyona geçişi kolaylaştırdığını ve hızlandırdığını belirtmek gerekir. Bulgaristan'da ilk kooperatifçilik çalışmaları 19. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Sofia Press yayınevini yayınladığı "Bulgar Tarımında Kooperatifçilik" adlı yapıtta, bu ilk deneylerin ünlü Rus düşünürü ve yazarı Lev Tolstoy'un idealist teorilerine ve hristiyanlık felsefesine dayandırıldığı belirtilmektedir. Dinsel nitelikteki bu ilk girişimler başarısızlığa uğramış, fakat geniş küçük köylü kitlelerinin kendi inisiyatifiyle daha sonra çalışmalar durmamıştır. Ancak, faşist rejimin her alanda kapitalist ilişkileri halkın yoksulluğu pahasına geliştirme çabaları kooperatifçilik hareketine büyük engeller çıkarmıştır. Bununla birlikte Bulgaristan Komünist Partisi, kooperatifçilik hareketini Bulgar halkının faşizme karşı direnişinin bir parçası olarak değerlendirmiştir. Daha İkinci Dünya Savaşından önce, birçok köyde köylüler Sovyetler Birliği'ndeki kolhozları örnek edinerek kooperatifleşme çalışmalarına girişmişlerdir. Faşist teröre rağmen, ülkede 29 köyde bu nitelikte kooperatif bulunuyordu.

ÜRETİMİN MADDİ VE TEKNİK TEMELİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Bulgaristan tarımının başarısı, kollektifleştirme hareketinin sosyalist sanayileşmeye dayalı olarak geliştirilmesinden gelmektedir. Bu konuda son yıllarda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Tarımda sabit sermaye yatırımları 1956'da 1.5 milyar leva iken 1972'de 4.9 milyara ulaşmıştır. Aynı dönemde tarımda kullanılan enerji kaynakları 4 katına,

sulanan alanlar 2 katına, kimyasal gübre ise 13 katına çıkmıştır. Tarım işletmeleri, 1972 yılında, 1956 yılına göre 9 kat daha fazla elektrik enerjisi kullanmışlardır.

Üretim maddi ve teknik temelinin geliştirilmesinin yanı sıra, tarımda teknik kadroların yetiştirilmesinde de büyük önem verilmiştir. Yüzbinlerce tarım işçisi çeşitli kurs ve okullara devam etmektedir. Ayrıca orta düzeydeki ve yüksek okullarda tarım uzmanları yetiştirilmektedir. 1972 yılında, 17160 yüksek okul mezunu ve 25556 orta düzeydeki okul mezunu uzman tarımda çalışmaya başlamıştır.

Alanın bu tedbirler tarımda verimliliği hızla artırmıştır. 1949-1952 yılları arasında ortalama verim dönüm başına buğdayda 126 kg iken, 1966-1970 döneminde 274 kg'a, 1971-1972 döneminde ise 338 kg'a yükselmiştir. 1972 yılında 373 kg'a ulaşmıştır. Verimliliğin artış temposu diğer tarımsal ürünlerde de benzer düzeydedir.

Tarımda verimliliğin artırılmasıyla, sürülebilir alanların ve tarımda çalışan nüfusun büyük ölçüde azaltılması mümkün olmuştur. Böylelikle 1956-1972 yılları arasında dönüm başına verimlilik 2.5 kat, tarımda çalışan kişi başına verimlilik ise 5 kat artmıştır. Öte yandan tarımda çalışan kişi sayısı bu dönemde yarı yarıya azaltılmıştır. Aynı dönemde tarımda kullanılan mekanik ve elektrik makinaların gücü dönüm başına 100 misli yükselmiştir.

Bulgaristan deneyi, geri bir tarım ülkesinin çeyrek yüzyıl içinde nasıl hızla ileri bir sanayi ülkesi olabileceğini göstermektedir. Bu başarıda baş rol devletin sosyalist niteliğindedir. Ekonominin kilit sektörlerini denetimi altında tutan ve ekonominin uzun vadeli bir gelişme planıyla hareket eden kent ve köy emekçilerinin devleti, halkın tüketiminin temeli ve sosyalist sanayinin ham madde kaynağı olan tarımda hem ileri üretim ilişkilerini hem de yüksek bir teknolojiyi yerleştirmiştir.



M. TALİ ÖNGÖREN
İLE YAPILAN GÖRÜŞME

BUGÜNKÜ TRT

● Son günlerde TRT'de bazı çevreleri şaşırtan gelişmelerle karşılaşyoruz. Söylenenler şunlar; TRT yaz aylarındaki perşanlığından sıyrılmaktadır, ülke sorunlarına eğilen programlar sürüyor, TRT'de büyük bir kıyımaya gidileceği sanılırken bu da olmadı. Belki de bu nedenlerle sağ Yalçıntaş'a karşı kampanya açtı. Bütün bu söylenenler konusunda sizin görüşünüz nedir?

Solcu bilinen ya da henüz bilinçlenmemiş bazı çevrelere birer gelişme olarak kabul edilen bu durumların kökeninde bir hukuk sorunu yatıyor. Bunlar birer gerçek gelişme olsa bile, bugünkü TRT Genel Müdürlü yasa dışı bir işleme iş başındadır ve bunu da kendisi hiç unutmamakta ve son derece ihtiyatlı davranmaktadır. Bu onun söz konusu görevde kalmamasının haklı olduğunu değil, akıllı bir insan olduğunu gösterir. Niçin önce konuya bu hukuk sorunu açısından bakmak gerekiyor? Yalçıntaş, Danıştay'ın Cem lehinde verdiği karara karşın orada duruyor ve tutuluyor. Ortada yasalara karşı bir durum var. Eğer hukukun üstünlüğünü savunacaksak ve hakkımızı elde etmek için önce hukuka başvurmalıysak Türkiye'ye yerleştireceksek, bu gerçeği unutmamamız gerekiyor. Bugün Yalçıntaş'ın yerine getirdiği ve getireceği her işlem yasalara karşı. Yapacağı her atama yasa dışı. Bu nedenle çok dikkatli ve ihtiyatlı çalışması gerekiyor. Gerçi bu dikkat ve ihtiyat durumu değiştirmez. Fakat o da akıllılık yaparak bu yolu izliyor. TRT'de büyük personel değişikliğinin yapılmamasının, radyo ve TV programlarının salt MC görüşüne yakın bir anlayışla hazırlanmamasının bir nedeni de bu. İşte sağ basın ve sağcı öğrenciler, battâ MC Hükümetinin bir bölümü, hattâ belki bepsi Yalçıntaş'ın bu tutumundan hoşnut değiller. Fakat Yalçıntaş'ın bu tutumunun hep böyle süreceğini de düşünmemek ve bugün TRT'de birer gelişme olarak nitelendirilen durumlara da aldanmamak gerekir. Türkiye'de bugün faşizm tehdidi kol geziyor. Sola açılan kapıları gizlice kapamaya çalışıyorlar. Bu arada da kültür ve sanatla karşı olan düşmanlık en yüksek noktada. Hemen yarın radyodaki ve televizyondaki ülke sorunlarını incelemeye çalışan programlar yasaklanabilir ve TRT'de de kıyım yapılabilir. Çünkü bunu sağlayabilecek olan yöntemler eskiden beri TRT içinde vardı. Elbette bugün de var.

● Nedir bu yöntemler?

Yayıncılık açısından konuya bakarsanız, özellikle TV yayınları 12 Mart döneminden başlayarak hiçbir mesleksele plan yapılmadan ve önlem alınmadan uzatılmış ve bunun sonucunda da TV yayınları dışardan bol sayıda alınan yabancı dizilerle doldurulmuştur. Yine 12 Mart döneminde beyin yıkamak amacıyla televizyonun eğlence, spor ve müzik programları artırıldı. Yönetim bakımından ise son derece sıkı bir program denetimi uygulandı ve 12 Mart'ın hoşuna gitmeyen programlar yayına verilmedi. Kilit noktalarında personeli gözleyen, onun mesleksele açıdan daha verimli olmasına çalışan değil, onun 12 Mart dönemi göre aşırı olarak kabul edilen yola sapmasını önleyen kişiler getirildi. Aynı yöntemler Cem döneminde de geçerliydi. Yalçıntaş bunları iş başına geldiği zaman hazır buldu ve bir de bu nedenle TRT'de büyük değişiklikler ya da personel kıyımı yapmasına gerek kalmadı. Ama MC görüşünde olanlar yine de, salt programlar arasında bir kıyım yapmayı düşünemiyorlardı. Fakat bu MC'li TRT yöneticilerinin bindik-

leri dalı kesmeleri demektir. Bugün bir kıyım yapmak istediği zaman, TV programcılarının yerine konacak personeli bir başka yerden bulmak olanaksız.

Bence bugün TRT'de programcı kıyımının yapılması bir de bu nedene dayanmaktadır. Ama Türkiye'de faşist baskılar arttığı zaman, bu kıyımın da yapılmayacağını kimse söyleyemez.

● Peki, bugün TV programlarının nitelik kazandığı savını ve Cem zamanında yasaklandığı söylenen bazı TV programlarının gösterilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yalçıntaş'ın atanmasından sonra, geçen yaz, TV bir sarsıntı geçirdi. Aynı sarsıntı bir önceki yaz da vardı. Geride kalan her iki yazda da eski TV programları yineleniyor, seyirciler bu durumdan yakındılar ve TV yönetimi de her iki yaz ayında kış dönemi için nazırlık yaptı. Birinci yaz Cem iş başındaydı, ikinci yaz da Yalçıntaş. Ama herkes ikinci yaz ayındaki program yinelenmesi üzerinde durdu, bir önceki yaz, yani Cem zamanında da aynı yakınmalar olduğunu unuttu. Çünkü Yalçıntaş'ın TRT'ye atanış biçimi doğal olarak kendisine büyük tepkiler yaratmıştı. Ama Yalçıntaş döneminde TV, Cem dönemine kıyasla çok daha kısa sürede yaz uykusundan uyanıyor ve derlenip toparlandı. Böyle oldu da, ne çıktı ortaya? Yine yabancı diziler çoğunlukta, yine spor ağır basıyor, yine eğlence programlarına öncelik tanınıyor ve en sonunda yine oyalayıcı ve beyin yıkayıcı bir televizyonumuz var. Gerçi MC TRT'sinden başka şey beklemiyorduk. Fakat Yalçıntaş zamanında ve yazdan sonra televizyonda görülen bu durumu derinlemesine inceleysek, Yalçıntaş dönemi ile ilgili değil de, Cem dönemi ile ilgili bir gerçeğin ortaya çıktığını yadsıyamayız. TRT Televizyonu'nda bugün yapılanlar, Cem zamanında yapılanlardan başka bir şey değildir. Aynı oranda yabancı diziler, eğlence programları, oyalayıcı ve beyin yıkayıcı yayınlar. Cem döneminin bir yöneticisinin açıkladığı gibi de "iki bin saatlik yayım süresi içinde, ancak üç saatlik uyarıcı ve uyardırıcı yayımlar". Bugün de bu gibi sorunlarımızı inceleyen yayımlara aynı oranda, yani son derece az olarak yer veriliyor. Bu nedenle iki noktaya çok şaşıyoruz.

● Nedir o iki nokta?

Birinci Yalçıntaş'ın da TV programlarını nitelikli bir düzeye getirmesine şaşıyorlar. Ölçü olarak aldıkları, Cem döneminin programları. Bu dönem için o denli çok propaganda yapıldı ve olumlu söz söylendi ki, o günlerde yayımlanan programlar pek çok kimsenin için bir ölçü oldu. Oysa Cem döneminin, 12 Mart döneminin izlemesinden başka bir üstünlüğü yoktu. 12 Mart döneminde programcılar aşırı bir baskı altında tutulmuşlar ve yayımların uzatılmasına ve TV yayım bölgesinin genişletilmesine karşın, çalışmalarını ve en masum konularda bile program yapmalarını önlenmişti. Oysa Cem dönemi 1973 seçimlerinden sonra Ecevit'in başbakanlığı dönemine rastladığı için, geçici de olsa, salt TRT'de değil, tüm Türkiye'de görülen demokratikleşmeden yararlanılarak, TRT Televizyonu'nun daha hoşgörülü ve daha rahatça oyalayıcı ve aşırı olmayan bir anlayışla yayım yapıcı durumuna geldiğini pek çok kimsenin anlayamadı. Şimdi Yalçıntaş'ın da TRT Televizyonu'nu aynı düzeye, geçen yazki uykudan sonra, çıkarması bu anlayışı kit çevreler tarafından "TV programları nitelik kazandı" diye yorumlanıyor.

● Ya bu gibi kimseleri şaşırtan ikinci nokta?

O da Yalçıntaş döneminde ülkenin sorunları ile ilgili bazı programlara bâlâ yer verilmesi ve Cem döneminde yasaklanan programların bugün ekrana çıkarılması. Önce şunu söyleyelim ki, bunu biz de beklemiyorduk. Hattâ aynı durum radyoda da var. Onu da beklemiyorduk. Fakat bu konuyla ilgili olarak gözden kaçırılmaması gereken bazı noktalar var. Bir kez yayımlanması herkesi şaşırtan bu gibi programlarda incelenen sorunların temelini hiç inilmiyor. Sorun genellikle yüzeysel bir anlayışla değerlendirildiği için de bu gibi programların yayımı bugün MC'yi rahatsız etmiyor. Cem dönemindeki bu gibi programlar da genellikle sorunların temelinde yatan gerçekleri dile getirmekten uzaktı. Kanımca onlar da MC'yi rahatsız etmedi. Gördüğümüz gibi, bugün TRT eski dönemdeki pek de farklı bir tutum içinde değil. Sosyal içerikli, ama yüzeysel tutumlu TV programlarının bugün yayımı ile ilgili bir başka nokta da şu: Bugün bu programlar yayımlanıyor, ama MC çizgisindeki diğer TV programlarına da yer veriliyor. Cem zamanında da durum aynıydı. Ne var ki, bugünkü TRT yönetimi bu işi çok daha akıllıca yapıyor. Örneğin bilim adamlarının "İktisat" adlı programda toplayor ve inceden inceye kapitalizmin nimetlerini seyirciye benimsetmeye çalışıyor. 10 Kasım'da yine sağcı bilim adamlarını Atatürk'le kapitalizm ve Atatürk'le İslâm dini arasındaki ortak noktalar ortaya koyuyorlar. Bunları göz önünde bulundururca, MC TRT'sinin sözde yurt sorunlarını inceleyen programlara yer verirken, yine istediği düşünceleri aşılama yoluna kendi çizgisi içinde gittiğini belirtebilir ve bazı sosyal konulu programlara, tıpkı Cem döneminde olduğu gibi, az yer verilmesinin de bizi aldatmaması gerektiğini söyleyelim.

● Ya haberler?

İşte MC'nin seçimlerden önce TRT'yi ele geçirmek için TRT Genel Müdürlüğünü değiştirmeye kalkmasının nedeni de radyo ve TV haberlerini denetimi altına almak istemesidir. Cem zamanında da radyo ve TV haberlerinde yanlışlık, terslik ve eksiklik vardı. Fakat bundan doğrudan doğruya Cem'i sorumlu tutamayız. Çünkü TRT Haber Merkezi radyonun ve televizyonun özerklik döneminde ve sonra 12 Mart döneminde esen rüzgâra göre yön seçmeyi alışkanlık durumuna getirmişti. Cem, bence, bunu yoluna sokmamaktan sorumlu. Dolayısıyla bugün de bu iş TRT Haber Merkezi'nde iki yöneticinin değiştirilmesiyle kolayca yapıyor. Son bir iki örneği vereyim. Avustralya'da önemli olaylar oldu ve bir başbakan azledildi. TRT bunu gününde vermektense kaçınıcı radyoda ve televizyonda. Son seçimlerde ise sonuçlarla ilgili haberlerin verilmesinde de AP lehine bir yanlışlık vardı. Böyle bir tutumdan ötürü bugünkü TRT'nin yansız olduğunu ve habercilikte olumlu adımlar attığını söyleyerek kimseyi yanıltamayız. Evet, öte yanda da muhalefete ilgili haberler veriliyor ve örneğin İspanya'daki beş gencin ölümü ayrıntılı olarak radyo ve TV haberlerinde yer alıyor. Buna karşı da şunu söyleyebiliriz; hem artık Türkiye'de bu alanda geriye gitmenin yüzde yüz gerçekleşmeyeceğini unutmayalım, hem de tüm bunların ancak yüzeysel bir anlayışla ele alındığını ve bunun sonucunda da TRT ile ilgili ancak olumlu bir dış görünüm yaratıldığını gözden kaçırmayalım.



CHP'NİN DAVETLİSİ OLARAK ÜLKEMİZİ ZİYARET EDEN
BULGARİSTAN VATAN CEPHESİ BAŞKANI PENÇO
KUBADİNSKİ'DEN YAZARIMIZ DR. ERCAN EYÜBOĞLU'NUN
DERGİMİZ İÇİN ALDIĞI DEMEÇ.

VATAN CEPHESİ VE HALK DEMOKRASİSİ

Bulgaristan Vatan Cephesi Milli Şura Başkanı Penço Kubadinski 1918 yılında doğdu. Çocukluğu ve gençliği, halkının faşizme karşı direnişinin izlerini taşıyor. Bu direnişte başı çeken Bulgar Komünist Partisi'nin tabanda etkin bir militanı, gençlik örgütlerinin önde gelen bir savaşçısıdır. İkinci Dünya Savaşı koşullarında, faşizme karşı uluslararası işçi sınıfı hareketinin yiğit savaşçısı Georgi Dimitrov'un girişimleri sonucu gerçekleşen Anti-Faşist Vatan Cephesi'nin gençlik içinde örgütlenmesini sağladı.

9 Eylül 1944 Devriminden sonra kurulan yeni düzende de önemli görevler aldı. Bulgaristan halkının sosyalizmi kurma mücadelesine en ağır sorumlulukları gerektiren görevleri üstlenerek katıldı. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlıklarında bulundu. Başbakan yardımcılığı yaptı. 1974 yılından beri de Vatan Cephesi Başkanıdır.

● Batılı ülkelerde ve bu arada Türkiye'de yaygın bir kanı var. Sosyalist ülkelerde, Halk Cumhuriyetlerinde yalnızca tek bir parti olduğu söyleniyor. Oysa konuşmalardan ortaya çıkıyor ki Bulgaristan'da birden çok parti var. Bu konuda açıklamada bulunabilir misiniz?

Gerçekten de böyle kanılar yaygın. Bulgaristan'da Vatan Cephesi aracılığıyla tüm halkı temsil eden birden çok parti iktidara katılmaktadır. Ancak şunu da söylemek gerekir ki, iktidarın omurga kemigi, işçi sınıfı ile emekçi köylüler ve bunların temsilcisi olan siyasal partilerdir. 30 yılı aşkın bir süredir bu iki büyük siyasal parti Bulgaristan'da sosyalizmi kurmak için çalışmaktadır.

Bulgaristan'da Çiftçi Partisi'nin de hükümette bakanları vardır. Bu parti, yönetimde komünistlerle birlikte görev almaktadır. Sosyalizmin kurulmasını öngören Vatan Cephesi programını benimsemeleri sonucunda yönetimin tüm kademelerinde görev alabilmektedirler.

● Bu durumda, işçi sınıfının devrimde ve sosyalizmin kuruluşunda öncülüğü sorunu nasıl çözümlenmektedir?

Daha önce de belirttiğim gibi, uzun süren mücadele yılları boyunca Bulgar işçi sınıfının partisi olan Bulgaristan Komünist Partisi Vatan Cephesi'ne öncülük etmiştir. Tüm mücadelenin ve yapılan işlerin örgütleyicisidir. Bulgaristan Komünist Partisi her şeyden önce hiç bir kayıt ve şarta bağlı olmadan Bulgar Çiftçi Partisi ile yakın bir işbirliği sürdürmüştür. Bulgaristan Komünist Partisi ile Çiftçi Partisi arasındaki bu yakın işbirliği ve dayanışma ta 1923'lere, Aleksander

Stamboliski ve Georgi Dimitrov zamanına dayanmaktadır. Bu iki partiyi birbirinden uzaklaştıran koşullar ortadan kalkmış, iki parti aynı amaç uğruna, sosyalizmin kurulması için yakın bir işbirliği ve ittifak içine girmişlerdir.

● CHP ile olan ilişkileri, Vatan Cephesi'nin Dünya'nın diğer ülkelerindeki parti ve hareketlerle olan ilişkileri açısından nereye oturabiliriz? Son gezinizden edindiğiniz izlenimleri anlatır mısınız?

Vatan Cephesi'nin bütün dünyada bir çok kuruluş ve örgüt, siyasal akımlarla, cephelerle ve benzeri kuruluşlarla ilişkileri vardır. Avrupa'da ve diğer kıtalarda bir çok siyasal kuruluşla temas halindedir. Son yıllarda CHP ile Vatan Cephesi arasında dostane ilişkiler kurulmuştur. Bir kaç yıl önce CHP Genel Başkanı sayın Bülent Ecevit Bulgaristan'ı ziyarete gelmişti. Şimdi sayın Ecevit'in ziyaretini iade ediyoruz. Gelecek Sayın Ecevit'in ziyareti gerekirse bizim şu son ziyaretimiz sonucunda iki taraf arasındaki ilişkilerin daha da derinleştirilmesi yolunda önemli adımların atıldığını söyleyebiliriz.

● Vatan Cephesi, Bulgaristan'ın sosyalist mücadelesinde hangi aşamada ortaya çıktı? Nasıl bir gerekçesine cevap veriyordu?

Bulgaristan'da, faşizme karşı mücadele yıllarında, tarihi bir gereksinimin ürünü olarak Vatan Cephesi kurulmuştur. Vatan Cephesi'nin görevi, kendisini oluşturan siyasal partiler arasında hiç bir ayrımın gözetmeksizin tüm Bulgar ulusunu faşizme karşı mücadelede birleştirmektir. Ancak, faşizme karşı olan tüm güçleri ve bunların temsilcisi olan siyasal partileri

seferber etmek ve faşizmi devirmektir. Bulgar ulusu, Vatan Cephesi'nin önderliği altında, 1942-1944 yılları arasında faşizme karşı yiğitçe mücadele verdi. Partizanların faşizme karşı mücadelesi, bu mücadelenin örgütlenmesi ve yönetimi Vatan Cephesi'nin önderliğinde gerçekleştirildi. Bu mücadeleler sonucunda, Bulgar halkının 9 Eylül 1944 yılında faşizme karşı kazandığı zafer, Vatan Cephesi'nin örgütlenme ve yönetim alanındaki başarısının sonucudur.

Vatan Cephesi'ne bir çok siyasal kuruluş katılmıştır. Bunların başında, mücadelede en aktif rolü oynayan Bulgaristan Komünist Partisi gelmektedir. Cepheye katılan diğer partiler, Bulgar Halk Çiftçi Birliği Partisi, Zveno Halk Birliği Partisi, Sosyal Demokrat Parti ve Radikal Parti'dir. Bulgaristan'da Vatan Cephesi'nin kurulmasında önemli rol oynayan Georgi Dimitrov, aynı zamanda Dünya'nın diğer ülkelerindeki Vatan Cephelerinin ya da Halk Cephelerinin kurucusu sayılır.

● Vatan Cephesi Bulgaristan'da bugün de varlığını korumaktadır. Bugün, sosyalizmin kuruluşu aşamasında, Bulgar toplumundaki sınıflar açısından Vatan Cephesi neyi temsil etmektedir?

Faşizmin yenilişinde, halk iktidarının kuruluşunda önemli roller oynayan Vatan Cephesi, Bulgaristan'da sosyalizmin kuruluşunda daha da önemli bir rol oynamaktadır. Vatan Cephesi'ne siyasal partilerin yanı sıra Bulgaristan'daki faal nüfusun tümü de katılmaktadır. Bugün Vatan Cephesi 3 milyon 600 bin üyeyi kapsamaktadır. Bu rakam, Bulgaristan'daki tüm faal nüfusa eşittir. Yine Vatan Cephesi'ne siyasal partilerin dışında, kolektif üye olarak bütün kamu kuruluşları, kültür, spor kuruluşları ile diğer kuruluş ve dernekler de katılmaktadır. Doğal olarak tek tek kişiler de Vatan Cephesi'ne katılabilmektedir.

Vatan Cephesi, Halk Demokrasisi'ni ifade eden bir kuruluştur. Vatan Cephesi'nin saflarına bütün emekçiler, bütün vatandaşlar en aktif bir biçimde katılmakta, yönetim hakkındaki eleştirileri ve dileklerini serbestçe yapabilmektedirler. Bu üyelerin eleştirisi getirme, istekte bulunma ve bazı meseleleri öne sürüp tartışma hakları vardır. Vatan Cephesi üyeleri yalnızca siyasal konularda değil, günlük yaşantıyla ilişkin tüm konularda, iktidar konusunda, kamu hizmetlerine ilişkin konularda tartışılmak üzere bir çok meseleyi ortaya atabilmektedirler.

Vatan Cephesi'nin temelini işçi sınıfı ve emekçi köylüler oluşturmaktadır. Bu iki büyük gücün temsilcileri, Bulgaristan Komünist Partisi ve Bulgar Çiftçi Partisi'dir. Cephe, Bulgar halkının uzun yıllar süren mücadelesi sonunda ortaya çıkan bir kuruluştur. Bulgar halkı da Vatan Cephesi'ni isteklerine tercüman olan, cevap veren bir kuruluş olarak görmektedir.